

№ 13.

Kalendarzyk tygodniowy:

Sob. św. Antoniego Op.
Niedz. św. Imienia Jezusa
Pon. św. Henryka B.
Wt. św. Fabiana P.
Śr. św. Agnieszki P.
Czw. św. Wincentego.
Piąt. Zastąbny N. M. P.

Wschód słońca godz. 8 m. 05
Zachód słońca godz. 4 m. 15
Dług dnia godz. 8 m. 10
Przybyło d. godz. 0 m. 36

GENA PRENUMERATY:

W ŁÓDZI:

Rocznie rb. 6 k. —
Półrocznie „ 3 „ —
Kwartalnie „ 1 „ 50
Miesięczn. „ „ 50
Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40.
Półrocznie „ 3 „ 76

Zagranicą:

Miesięcznie rb. 1 kop. 10

Redakcja

w Łodzi

ul. Przejazd № 81

Telefonu № 595

ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, społeczny i literacki, ilustrowany.

Sobota, dnia 17 stycznia 1914 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Hoża № 32; w Pabianicach u p. Teodora Minke
w Zgierzu, w aptece p. Patka.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 1—2-ej po południu

CENY OGŁOSZEN: Nadesłane przed tekstem 50 kop. za wiersz petitowy. Ogłoszenia w tekście 1 rub. za wiersz petitowy. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem: pierwszy raz 12 kop., następny 10 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyraża (za każdą grubszą literę płaci się 2 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamny 25 kop. Wskrośki po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. Ogłoszenia, których terminy przypadają w dni świąteczne, drukujemy w przed dzień święta lub po święcie. Artykuły bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne; rękodisów drobnych nie zwraca.

WARSZAWSKIE MINIATURE

w teatrze „URANIA“, Cegielniana 34. Tel. 35-23.
Występy gościnne p. Józefy Borowskiej w piosenkach „Moderne“.

Dzisiaj i w dni następne, nowy program. Operetka: „Pąsowa róża“, farsa: „Chrapanie z rozkazu“ i część koncertowo-kabaretowa. W każdą sobotę zmiana programu.

Teatr Polski

Cegielniana 63.

Dzisiaj **KRÓL BAWELNIANY.**
Jutro po poł. **„ORLE“.**

Jutro wiecz. **„Krół bawelniany“**
z występami znakomitego artysty **R. Żelazowskiego**

W PIOTRKOWIE HOTEL CONFORT

w tych dniach otworzony został

przy ul. Bankowej obok Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w odległości dwóch minut od dworca Wiedeńskiego. Jedyny pod względem wygód i wytwornego urządzenia. Ceny przystępne.

Właściciel **J. PETKOWSKI.** 195

ZAPALEK KRAJOWEJ FABRYKI MSZCZONÓW ŻĄDAĆ WSZĘDZIE.

152

ŻĄDAĆ WSZĘDZIE.

129

8kl. zakład naukowy żeński

(z programem gimnazyów męskich)

Z. LIBISZOWSKIEJ

Zawadzka 26.

Przyjmuje na drugie półrocze zapisy od dnia 12 stycznia 1914 roku w godzinach szkolnych.

Lecznica chorób skórnych i wenerycznych

D-rów Falka, Golca i Jelnickiego

ulica Wólczańska № 36. — Telefonu 14-81.
Dla chorych stałych (oddzielne pokoje i ogólna sala) przy chodnik. (Porada 60 kop. — Godz. przyjęć od 8—9 rano, 11—12, w południe 17—18, wieczorem, w niedziele i święta od 8—10 rano i od 12—1, po połud. Roentgen, leczenie światłem i elektrycznością. — Badanie krwi przy syfilisie. 451

Oddawna egzystujący magazyn Jubilersko-Zegarmistrzowski

A. Duszke

Warszawa, Marszałkowska 102, tel. 105-39
poleca wielki wybór zegarków oraz wyrobów złotych i brylantowych. 3845

Uwaga! Kupuję złoto, srebro, brylanty i kwity lombardowe i pfacę dobre ceny.

Marszałkowska 102.

Dr. ZOFJA GARLICKA powróciła.

Znakomity środek odżywczy

KEFIR ZYCKIEGO

nagrodzony trzema złotymi medalami i jednym srebrnym poleca Apteka W. DANIELECKIEGO.

Łódź, Piotrkowska 127, tel. 12-95. 4205

Rachunkowość w handlu.

Ruch w kierunku unarodowienia naszego handlu przybiera coraz szersze rozmiary, aby jednak i dalej rozwijał się prawidłowo, trzeba mu dać trwałe podstawy.

Jedną z najgruntowniejszych podstaw każdego przedsiębiorstwa handlowego, czy niem bądź poważna, setkami tysięcy obracająca firma, czy też skromny sklep lub sklepik spożywczy, jest prawidłowo i zasadnie prowadzona rachun-

ŚLUZOROPOTOK, RZERZĄCZKĘ ZAPALENIE PECHERZA MOCZOWEGO I INNE CIERPIENIA DRÓG MOCZOWYCH

leczy SZYBKO I SKUTECZNIE jedyny środek zalecany przez **EUMICTINE** (zapewniający dyskret.) z laboratorium Dra M. Leprince w Paryżu.
Dawka: 8—12 pigulek dziennie. Sprzedaż 2471 we wszystkich aptekach.

kowość, strzegąca i ochraniająca majątek przedsiębiorstwa handlowego na podstawie rachunkowych ksiąg handlowych. Pamięć zawieść może, czujność nie dopisze, ale księgi handlowe dobrze założone i dobrze prowadzone nie zawiodą nigdy; wykażą zawsze co moje, a co nie moje, co jestem winien, a co mnie się należy. Wykażą i dowiodą niezbicie wysokość zysków i strat. Dla kupca księgi handlowe to rzecz wielkiej wartości w wielu wypadkach. Jeżeli wskutek wyjazdu, choroby lub zniechęcenia nie może on osobiście zarządzać swoim przedsiębiorstwem one ochronią go od strat wynikłych wskutek nieuczciwości lub nieudolności jego zastępcy; gdy umrze, wskażą jego następcy sposób, w jakim przedsiębiorstwo jego administrowano.

Księgi handlowe w każdej chwili ujawnią mogą rzeczywiście stan majątkowy danego przedsiębiorstwa, co w wielu wypadkach jest rzeczą pierwszorzędnej wagi. Wszelkie zaś obliczenia, czynione bez pomocy zasadniczo prowadzonych ksiąg handlowych, są zawodne, spowodować mogą nieobliczalne straty, prowadząc do błędnych rezultatów. Zwłaszcza przy transakcjach, które dane przedsiębiorstwo dokonąć zamierza, jedyną nie tylko księgi handlowe wykażą, czy nie przetrasta ono możliwości firmy, czy jest korzystne i w jakiej mierze. Jest to rzecz bardzo ważna, bo częstokroć projektowane rozszerzenie danego przedsiębiorstwa pozornie tylko obiecuje zyski, zwłaszcza jeżeli jego środki finansowe są na to za wąte lub też zaangażowanie się w danym kierunku zbyt kosztowne.

Zwyczajem w świecie handlowym przyjętym w stosunkach z dłużnikami i wierzycielami księgi handlowe, dobrze i zasadniczo prowadzone i odpowiednio poświadczone, służą jako prawne zabezpieczenie należności od dłużników lub ochrona przed wyzyskiem wierzycieli.

Zdarza się bardzo często, zwłaszcza w mniejszych przedsiębiorstwach handlowych, sklepach, i sklepikach, że z drobnych należności, groszowych za towary kupione przez odbiorców na kredyt, na które niepodobna za każdym razem żądać zobowiązań na piśmie, urastają poważne sumy,

Zdarza się też, że dostawcy, zwłaszcza ludzie niepiśmienni lub nieuczciwi, przy regulowaniu ich należności przez zapomnienie lub chęć wyzysku stawiają nadmierne żądania, znacznie przewyższające cenę umówioną przy tranzakcji. Poświadczony przez rejenta wyciąg z ksiąg handlowych jest aż nadto wystarczającym dowodem słuszności pretensyj lub ich bezzasadności wrznie wynikłego procesu.

Niezmiernie ważne znaczenie mają dla kupca księgi handlowe przy normowaniu swoich osobistych wydatków.

W rękach kupca znajdują się nieraz znaczne sumy pieniężne, które nie w całości swej są jego własnością. Bardzo łatwo przez błędne obliczenia większą niż wypada część tych pieniędzy przyjąć za czysty zysk i użyć na osobiste potrzeby.

Błąd taki, zwłaszcza częściej powtórzony, nieuchronnie prowadzi do bankructwa i ruiny, w najlepszym zaś wypadku doprowadzić może do zawsze szkodliwego uszczuplenia środków finansowych przedsiębiorstwa. Księgi handlowe, jak najczulszy barometr, wykażą rzeczywisty stan rzeczy, ostrzegą przed stratami, zakreślając ściśle granice, których osobiste potrzeby kupca przekraczać nie mogą.

Kupiec, prowadzący swój interes na zasadzie dobrze założonych i dobrze prowadzonych ksiąg handlowych, orientując się bezustannie i wybornie w sytuacji, zyskuje zaufanie w świecie handlowym, łatwiej uzyskuje kredyt i tańsze źródła zakupów.

Nie każde atoli przedsiębiorstwo pozwolić sobie może na drogich zawodowych buchalterów. Zagranicą potrzebie tej radzą liczne biura buchalteryjne. U nas powstają one dopiero, ale zanim spełniać zaczną swoje zadanie w należytej mierze — należy uświadamiać ogół o korzyściach wynikających z zasadniczego prowadzenia ksiąg handlowych, które obok wszystkiego, co wyżej przytoczono, wrznie zachwiania się przedsiębiorstwa, bronią kupca od niesłusznych a uwłaczających jego dobremu imieniu podejrzeń — a częstokroć i odpowiedzialności kryminalnej.

Stan. Łap.

Alkoholizm i kultura.

(Artykuł nadesłany).

Wstrętny obraz pijaka, dramaty jego i rodziny mówią same za siebie — jak nałóg ten rujnuje go i znieprawia, ilu cierpień, nędzy, chorób i występków bywa przyczyną, jak obniża wartość pracy i zarobków, jak upadła godność ludzką, jakimi straszliwymi następstwami zatrucia obarcza potomstwo!

Mówią o tem i fakty codzienne, notują kroniki pism, wykazy Pogotowia ratunkowego, szpitali i domów zdrowia, głoszą sprawozdania sądowe i więzienne, a statystyka stwierdza, że ludność naszego kraju wydaje na trunki upajające sto milionów rubli rocznie. Jedną tylko Łódź z przedmieściami (w obliczeniu d-ra Skalskiego) wydatkuje bez mała milion rubli miesięcznie.*

Zycie większości mieszkańców naszej Łodzi jest tak szare, smutne i zgorzkniałe, tak pozbawione widoków ponętnych, któreby w strudżonym pracowniku fabryki lub warsztatu budziły nastroj miły i radosny, że nic dziwnego, iż zwolenników abstynencji traktuje się niemal wrogo, są to w mniemaniu ogółu marzyciele, co się kuśza o odebranie i tej odrobiny chwilowego zadowolenia, jakim się nacieszyć pragnie — alkoholu, a przytem — tak trudno się rozstać z nałogiem, któremu hołduje zwyczaj i obyczaj...

Co w takich trudnych warunkach walki z rozpanoszoną alkoholizmem ocalić nas może i powinno?

W liczbie naturalnych sprzymierzeńców jednym z najskuteczniejszych — to własny nasz interes, nakazujący podnieść wartość pracy ludzkiej.

Im zdrowszy jest robotnik, im większą posiada wiedzę zawodową, im większą odznacza się sprawnością, wyrwałością, rozważą i przy-

tomnością umysłu, im wreszcie równiejszym jest jego usposobienie, tem cenniejszym staje się na- bytkiem. Oczywiście zalet tych nie posiada pracownik nietrzeźwy, więc też mniej jest pożądanym i gorzej wynagradzany. Nietylko wykonywa swe czynności leniwo, niedokładnie, niedbale, ale zazwyczaj psuje materiał, narzędzia pracy, maszyny, narażając właścicieli na straty. Robotnik nietrzeźwy bywa nieprzydatny nawet do grubszej roboty, a cóż dopiero do takich robót, gdzie od jego sprawności i rozważy zależy zdrowie i życie setek ludzi i bardzo poważne wkłady pieniężne.

A w rodzinie?

Tu żona i matka, jako zarządzająca wydatkami domowymi, oraz wychowaniem potomków, pierwsza staje się ofiarą tych nieszczęść, jakie spadają na nią, gdy alkohol w jej domu zagości.

Niezgoda, brak, złe przykłady niweczą cały ład domowy. Działwa dziedzica i kwękająca sprawia matce zmartwienia i kłopoty, przeszkadza w zajęciach i zarobkowaniu. Troški te jeszcze się zwiększają, odkąd poczną się ujawniać skutki dziedzicznego zatrucia alkoholem — wtedy występują u dzieci różne cierpienia i wyrzuty na ciele, skrofuły, epilepsja. Jakimi są takie dzieci w szkole, wiedzą o tem dobrze nauczyciele i wychowawcy — tpe, leniwe, pozbawione pamięci, roztargnione, a zarazem skore do swarów i przeróżnych wybryków.

Wypada przeto zapobiedz temu, a zapobiega się przez zastąpienie szynku inną, moralniejszą instytucją.

Tańsze jadłodajnie z napojami bezalkoholowymi (herbaciarnie, gospody, cukiernie), nie zastąpią wprawdzie domów ludowych, tak powszechnych zagranicą, gdzie oprócz tanich bufetów można za niewielką opłatą słyszeć produkcje muzyczne, śpiew i deklamacje, a nawet korzystać z księgozbiorów. Lecz skoro w naszych tak dziś modnych „barach“ i restauracjach pierwszorzędnych starają się uprzyjemnić gościom spożywanie trunków różnemi „produkcjami artystycznymi“ (?) — dłaczegóżby nie miały zakładów tych naśladować bardziej uczęszczane przez ludność pracującą i jadłodajnie z napojami bezalkoholowymi?

Napewno pozyskałyby one większą klientelę, czem we własnym interesie przyczyniłyby się do odciągnięcia ludności od miejsc wyszynku.

Jedno z towarzystw abstynenckich „Przyszłość“ (w Łodzi jest jeszcze drugie, niemieckie p. n. „Zwolenników trzeźwości“,) było niegdyś dość liczne, kiedy w swych lokalach urzędowało oprócz pogadanek, związanych ze sprawą alkoholizmu, wieczornice, chóry, posiadało własną orkiestrę, kółko miłośników sceny, uprawiało ćwiczenia sportowe i inne rozrywki towarzyskie. Ale ceny mieszkań znacznie wzrosły i trzeba było z większego lokalu przenieść się do szczupłego, a tem samem rzec się tych dróg i środków, zdążających do szerzenia trzeźwości.

Towarzystwo „Przyszłość“ dotychczas w luźnym jest stosunku do innych korporacji i był to może najważniejszy powód, dłaczego odosobniona jego działalność ograniczała się do niewielkiej grupy osób.

Obecnie towarzystwo zakreśliło sobie program, oparty na współpracownictwie z różnemi korporacjami i zamierza:

1) niezależnie od urzędowania własnymi siłami odczytów i pogadanek, wydać i rozpowszechnić broszurę, w której jest „Jak można z pożytkiem spędzić dzień świąteczny?“ — będą wymienione wszelkie istniejące w mieście naszym towarzystwa kulturalno-oświatowe, organizujące popularne odczyty, pogadanki, koncerty i t. p., jak również publiczne biblioteki i czytelnice, zbiory muzealne, wystawy i t. p.; z oznaczeniem cen wejścia.

2) w dniu przedświątecznym przypominać ludności za pośrednictwem prasy, o mających się odbyć w najbliższym dniu świątecznym odczytach, koncertach, także o przedstawieniach teatralnych i t. p.

3) poddawać dyskusjom na zebraniach ogólnych różnomych korporacji sposoby, jakimi można by przeciwdziałać szkodliwości alkoholizmu;

4) członkowie towarz. „Przyszłość“ starają się będą, za zgodą komitetów bibliotecznycy, brać udział pomocniczy w wypożyczaniu czytelnikom tych szczególnie utworów beletrystycz-

nych, w których wydatniej zobrazowano zgubne następstwa alkoholizmu;

5) zachęcać do brania czynnego i licznego udziału w istniejących związkach zawodowych, spółdzielczych, oświatowych, artystycznych, sportowych i filantropijnych, co niewątpliwie porrze zabieg ludności o polepszenie warunków zdrowia publicznego, sprawności gospodarce i uświadczenie w dziedzinie oświaty i kultury, a pośrednio prowadzi do unikania tego wszystkiego, co sprzyja rozpanoszeniu się alkoholizmu;

6) Największą wszakże troską w szerzeniu idei trzeźwości — to ochrona dorastającego pokolenia od złych przykładów, przeciwstawiając różne rozrywki umoralniająco-kształcące, z których może w pełni korzystać młodzież nasza. Mam tu na myśli czytanki ilustrowane „Wiedzy“ „Krzewienia oświaty“, „Szerzenia oświaty imienia Sienkiewicza“, bibliotekę imienia Stebel-skich, dalej urządzone dla młodzieży przedstawienia teatralne, koncerty, wystawy i t. p.

Wartoby też pomyśleć, co już oddawna w prasie poruszano, i o placach dla gier, gdzie młodzież mogłaby oddawać się na wolnym powietrzu godziwej rozrywce.

Niechaj starsi skierują do nich młodzież i dzieci, budząc upodobanie zarówno dorosłych jak młodzieży w rozrywkach kształcących. Wtedy dla naszej szarej i smutnej Łodzi nadejdzie chwila, kiedy ogół mieszkańców uświadczy sobie, że sprawa alkoholizmu jest ściśle związana z całokształtem życia nietylko jednostek i rodzin, lecz i wszelkich organizacji społecznych.

Wtedy w dniu świątecznym z nastaniem zmroku przechodzić mniej będzie spotykał na swej drodze ponęty szynkowniany z dochodzącym do jego uszu pijanym gwarem, a więcej zebrań towarzyskich, poświęconych grom fizycznym, literaturze, nauce i sztuce.

Może wejście przyjaciół trzeźwości na drogę łączącą wszystkich w imię oświaty i kultury, pozyska dla towarzystw abstynenckich sympatyków?

K. Rędziarski.

Nowa grota polska.

P. Mieczysław Orłowicz opisuje w „Ziemi“ nadzwyczajne wrażenia, które odniósł, zwiedzając małą znaną jaskinię w Krzywcu.

„U wschodnich kresów Galicyi, wciśnięty w klin między jarem Zbrucza a jarem Dniestru, mając po jednej stronie gubernię Podolską, po drugiej — Besarabię, leży graniczny powiat Borszczowski, najdalej na wschód wysunięty powiat Podola galicyjskiego.“

Powiatowi temu osobliwego uroku dodaje jaskinia pod miasteczkiem Krzywcem, odkryta przypadkowo kilka lat temu.

Wejście do jaskini jest zamknięte na kłódkę, klucze są w urzędzie gminnym; do zwiedzenia jaskini trzeba mieć pozwolenie władzy.

Przez półtorej godziny czułgał się autor opisu wązką gardzielią, bądź to na czworakach, bądź jeszcze gorzej, bo wprost na brzuchu, aż stanął w malej hall, będącej przedsiódkiem jaskini właściwej.

„Zaczyna się tu czarowny świat jak z bajek tysiąca i jednej nocy; ściany wysokich lecz bardzo wązkich przejść, których mnóstwo rozchodzi się na wsze strony, pokrywają tysiące kryształów gipsu ogromnej wielkości, poukładanych w róże, które nawet przy bładem świetle świec mienią się wszystkimi kolorami tęczy.“

Wspomniawszy o kilku jeszcze „komorach“, mówi o „grocie o Chmielnickiego“, na której stropie „kryształy składają się jak gdyby w wizerunek meża z czapą i kłtą z czaplich piór, z wąsami w dół spuszczoneymi.“

Dalej pisze: „W jaskini bawiliśmy przez 10 godzin, a końca jaskini jeszcze nie nie zapowiadało. Wróciliśmy z przeświadczeniem, że nie udało nam się widzieć ani dziesiątej części jaskini — lecz ośnieni tem, co widzieliśmy.“

Opis tej jaskini kończy, twierdząc, że gdyby przekopano wejście dogodnie, a jaskinię oświetlono elektrycznie, to „krajowi przybyłaby pierwszorzędną atrakcją, wobec której kopalnie w Wieliczce wydałyby się ciemną piwnicą.“

* Obliczenia te są prawdopodobnie przesadne, gdyż wypadłoby po 2 rb. na głowę, uwzględniając kołbary i dzieci, pijące mało lub wcale. (Przyp. Red.)

Jeżeli nawet złożyć część tego zapalu pochwalnego na siłę pierwszych wrażeń, „ośniewających”, jak przyznaje sam autor opisu p. Mieczysław Orłowicz, to jednak niepodobna odepędzić się myśli, że krajowy rząd galicyjski mógłby tanim kosztem zrobić interes świetny dla swego skarbu i dla kraju, gdyby udostępnił zwiedzanie tego pałacu cudów przyrody i rozreklamował szeroko, przyciągając turystów ze świata całego tem łacniej, iż w owej okolicy gipsu i alabastru opisana jaskinia, choć najpiękniejsza, nie jest jedyną.

Nowe dzienniki w Galicyi.

(Korespondencja „Rozwoju“.)

Kraków, 15 stycznia.

Bezrobocie drukarskie chyli się zwolna ku końcowi. Według wszelkiego prawdopodobieństwa najdalej za dni dziesięć to jest pod koniec stycznia w drukarniach galicyjskich nastaną stosunki normalne. Dzienniki galicyjskie zaczęły więc wychodzić w rozmiarach poprzednich. Bezrobocie drukarskie nie minęło bez pożytku dla prasy galicyjskiej. Wyszły bowiem podczas tego bezrobocia na jaw rozmaite wady dotychczasowej organizacji redakcyjnej i administracyjnej, wady, które trzeba będzie naprawić i które się naprawi.

Nadto dzienniki galicyjskie będą musiały przystąpić z większą energią do ulepszenia treści redakcyjnej, ponieważ nie ulega najmniejszej wątpliwości, że jeszcze w ciągu roku bieżącego przybędzie Galicyi wiele wydawnictw konkurencyjnych.

I tak w Krakowie powstanie tani dziennik popularny ilustrowany, mając na celu zwalczanie „Kuryera Codziennego”. Podobno też i „Nowa Reforma” zamierza swoje wydanie poranne przeobrazić na odrębny dziennik poranny popularny oraz ilustrowany. Tak samo zaczęły wychodzić w Krakowie nowe pismo poniedziałkowe zupełnie niezależne i nie łączące się z żadną koteryą krakowską, a więc ani z konserwatystami krakowskimi, ani z demokracją polską z pod znaku d-ra Leo. Krążą też pogłoski, że i Lwów otrzyma tanie pismo codzienne ilustrowane, ponieważ praktyki dziennikarskie dowiodły, że przyszłość należy do takich tanich pism popularnych codziennych.

Odkrycie nieznanego dzieła Stwosza.

Krakowskie Tow. im. Wita Stwosza otrzymało wiadomość o odkryciu dwu nieznanych dotąd dzieł wielkiego artysty, oraz dokumentów, odnoszących się do ołtarza Stwosza w Schwaz.

Odkrycia dokonał ks. Franciszek Heege, jezuita, niemiecki historyk sztuki, wytrawny znawca twórczości polskiego rzeźbiarza. Ks. Heege znalazł przedewszystkiem jeden z reliefów, pochodzących z ołtarza w Schwaz i napisał o nim wyczerpującą rozprawę. Światło na dzieje tego rzekomo w zupełności zaginionego ołtarza rzuca kontrakt miasta Schwaz z mistrzem Ulrykiem Kaislem z r. 1500, w którym miasto wskazując na ołtarz stwoszowski, żąda, aby Kaisal także dzieło wykonał. Drugą zdobyczą ks. Heegego jest nieznaną krucyfiks Stwosza. Przypomina on tak Ukrzyżowanie w kościele św. Sebaldy w Norymberdze, jak też krucyfiks z tęczą krakowskiego Maryckiego ołtarza.

Ks. Heege jak zaznaczyliśmy powyżej, przestał o odkryciach swoich obszerny referat krakowskiemu Tow. im. Stwosza, prosząc wzajem o fotografię krakowskich krucyfiksów Stwosza i bliższe o nich informacje. Stwoszowi, którym się obecnie specjalnie zajmuje, poświęcił cały zeszyt „Christliche Kunstplätter“ (rocznik 54, zeszyt 6).

Zima.

Z Krakowa piszą do nas:
Godzina 8 rano — termometr wskazuje 16 stopni Celsjusa. Taka temperatura jest w zacisznej ulicy; na plantach zaś panuje zimno silniejsze i wzmagają się w miarę, jak opuszczamy dzielnicę, szczególnie zabudowane i wchodzimy na przedmieścia z ogrodami i wolnymi placami. Wreszcie za miastem, w szczerem polu mróz w połączeniu z wiatrem staje się dla nas groźny. Piersi, nozdrza i grzywy końskie pokryte są szronem, który powstaje z pary, dobywającej się z nozdrzy zwierząt dwoma gęstymi prądami. Dachy krytych dorożek pokryte są równie grubą warstwą szronu. Wągony pociągów kolejowych, zwłaszcza osobowe, są otulone białymi puchami.
W mieszkaniach możemy podziwiać fantastyczne rysunki i płaskorzeźby na szybach. Drzewa na plantach pokryta obfita sędzielina, podobnie jak druty telegraficzne.

Barankowe i włóczkowe czapki, kominiarki, klapy na uszy, pilśniowe kamaszki mają zapewne wzięty. Badanie nosa, ażali nie uległ odmrożeniu, przeprowadzają przezorniejsi przechodnie, co sto kroków.

Krupnik litewski cieszy się ogromną popularnością nawet pośród ludzi, nie używających zresztą alkoholu.

Z innych stron donoszą:

Obniżenie się temperatury i to bardzo silne nastąpiło prawie w całej Europie. I tak biuletyn meteorologiczny z dnia wczorajszego wykazuje następujące temperatury w rozmaitych najważniejszych miastach: Wiedeń — 11'5 stopni, Petersburg — 19'8, Warszawa — 12'3, Moskwa — 19'4, Paryż — 5'2, Berlin — 6'6, Monachium — 11'7, Praga — 6'9, Budapeszt — 9,4, Sarajewo — 7'4, Tryest — 4'8, Florencja + 0'9, Rzym + 4'7, Neapol + 7'2, Palermo + 12'5 stopni.

Fala zimna nieustannie płynie z północy, a równocześnie promieniowanie ciepła nocną porą jest coraz silniejsze, a to wiedzie do coraz silniejszych mrozów. Mimo to centralna stacya meteorologiczna przepowiada, że nie jest wykluczone ocieplenie się powietrza.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Gościława. Jutro Jaropelka. W poniedziałek: Ratymira.

TEATR POLSKI. (Cegielińska nr 63). Dziś „Król bawelniany” Saanberga. (Po raz pierwszy). Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

— Jutro „Orle” Rostanda. Początek o godz. 3 po poł. — „Król bawelniany”. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

TEATR POPULARNY (Konstantynowska nr. 16). Dziś „Piękna Rozetta”, beneficis Rogińskiej”. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

TEATR MINIATURE w Warszawie (Cegielińska 54, dawniej „Urania”). Codziennie dwa przedstawienia: o godz. 8 i 10; w niedziele i święta cztery przedstawienia: o godz. 4, 6, 8 i 10 wiecz.

TEATR LUDOWY. (Przejazd 54). Jutro trzy jednoaktówki: „Pan Benet” Fr dry; „Czula struna” i „Pierwioski” Ujejskiego. Początek o godz. 7 wieczorem.

KONCERT „WIEDZY”. Jutro w sali koncertowej (Dzielnia 18) koncert popularny „Wiedzy”. Początek o g. 3 pp.

MASKARADA. Dziś w teatrze Wielkim na rzecz Pogotowia ratunkowego maskarada.

POGADANKA. Dziś pogadanka fachowa sekcji przedziału przy Stowarzysz. majstrów fabrycznych gub. Piotrkowskiej, w lokalu własnym (Nowy Rynek 6) o godzinie 8 wieczorem.

TOW. MUZ.-SPIEW. im. MONIUSZKI. Jutro (Szkoła 33) „Choinka” dla dzieci członków. Początek o godz. 4 po poł.

KRONIKA TYGODNIOWA.

Trochę o „gradonaczalstwie” i jego zwolennikach. — Króliki w ogrodzie miejskim i króliki bawelnianobrowe. — Ich zabieg o osiągnięcie celu. — Może się dać coś zrobić z tym okręgiem.

— Czy Łódź ma być „gradonaczalstwem” — pytam się jednego z otyłych łódzkich Niemców.

— Ma być.

— A dla czego? Czy to Łódź jest stolicą państwa, tak jak Petersburg albo Moskwa?

— Łódź jest naszą stolicą.

— Czyją?

— Naszą, królów bawelnianych, wełnianych i wstążkowych...

— Zapewne, że w dzisiejszych czasach nabrały dużego znaczenia korony przemysłowe nie tylko z żelaza, ale nawet z węgla i bawełny... żeby jednakże te korony mogły zmienić sposób myślenia owych bawelnianopiwowarskich królików, żeby wpłynęły chociaż nieco na zmianę szarej materii mózgowej, nie dziwilibyśmy się bynajmniej, że je z taką butą na swe głowy wkładają; ale skoro głowy pozostają temi samymi głowami, co przed uwieńczeniem, jeno kieszenie tężeją, to niby... i w Berlinie*) nie zrobią z owsa ryżu!

Nie chcemy tu bynajmniej twierdzić, że przemysł jest jakimś złem! Owszem, z wielkim uznaniem zawsze jesteśmy dla pracy ludzkiej, dla tych wysiłków, które dają tysiącom ludzi zajęcia; dla tych potężnych umysłów, które stwarzają coraz to nowe placówki. Ale skoro tak

pan dzielny i obznajmiony z koniunkturami przemysłu weźmie się do polityki, do organizacji społecznej, na którą patrzy wyłącznie z punktu swojego interesu, wtedy ów królik przemysłowy staje się zupełnie podobny do tego królika, co to w ogrodzie miejskim wyrządza takie krzywdy, że aż p. prezydent obmyśla środki specjalne, mogące go wytepić, chociaż nikt nie zaprzeczy, iż królik, hodowany w odpowiednim miejscu, jest pożytecznym zwierzęciem.

Owszem, mięso jego wyborne może służyć za pokarm, a za skórki dość drogo płacą handlarze futer. Wynika to stąd, że każdy na swoim miejscu może być pożytecznym.

Fabrykant na polu przemysłowym jest człowiekiem potężnym i silnym; ale kiedy zacznie starania, żeby nazwę Łódź zmienić na „Nikolajewsk”, a formę zarządu miastem na „gradonaczalstwo”, darujcie, ale wtedy widzę, że jest to ten królik w ogrodzie miejskim, na którego urządzają naganek lub człówek, któremu nietylko piątą klepkę brakuje, bo gdyby umiał myśleć, postawiłby sobie pytanie:

— Na co mi się ma przydać w Łodzi ta nowa władza?

— Zebym miał na zawołanie paszport za granicę — odpowie bez zająknięcia się.

— I co więcej?

— I bicz na niesfornych. A gdy naznaczą nam jakiego pocziwego Niemca z Nadbaltyckich prowincyj... Czyż ich tu nie znamy... Prawie, że są to „istinnoruskij” ludzie, którzy z całej duszy pragnęliby dla narodu rosyjskiego jaknajtrwalszych podstaw i dlatego radziby zmienić wszystkie i wszystko — na wzór pruski, żeby do Łodzi przybył taki „gradonaczalnik” z nad Baltyku, niezawodnie wszystko byłoby dobrze.

— A jeśli nie przybędzie.

— To my, Niemcy Łódzcy, my królowie bawelniani o to się postaramy, bo jeżeli potrafiemy zdobyć „gradonaczalstwo”, to tem łatwiej będzie nam zdobyć „gradonaczalnika”...

I snują się na ten temat prześliczne rozmówki półszepem w knajpkach — przy kuflu piwa, a gdy się znajdzie jeszcze niezalana głowa i spyta:

— A co się stanie z Pabianicami, Zgierzem, Konstantynowem lub Aleksandrowem pod Łodzią? — to zwolennicy „gradonaczalstwa” w Łodzi odpowiadają:

— „Schwamm drüber”.

Nie przyjdzie im jednak do głowy: Czy czasami łódzkie „gradonaczalstwo” nie wpłynie na rozrost sąsiednich miast i miasteczek, na niekorzyść samej Łodzi. Ale Niemcy mają i na to radę.

— Włączymy do „gradonaczalstwa” i Zgierz i Pabianice i Konstantynów i Aleksandrów, a nawet Brzeziny.

Będzie więc to już nie „gradonaczalnik”, ale gubernator na bardzo dużym okręgu, większym niżeli niejedno udzielne księstwo niemieckie, czyli nie kijem, to pałką...

Zamiast się starać o gubernię, kręcą się ciągle z tym projektem „gradonaczalstwa”, boć stolica bawelnianych królików musi mieć swego urzędnika... swego człowieka.

Ich stać na to.

Stać ich było w czasach rewolucyjnych na zwiększenie policyjnych posterunków, na które w pierwszym roku sami zadeklarowali pieniądze, a potem chcieli, aby miasto za to płaciło, teraz ciż sami zaofiarują sumę potrzebną na utrzymanie „gradonaczalnika”, a potem znów koszty rozłożą na ciebie, kochany mieszkańcze Łodzi.

Ich stać na pańskie projekty, na które żyć będzie kieszeń ich niewolników: buchaltera,

*) Przystawie mówi „w Paryżu”, ale niemiecka buta na to nie zezwała.

TOW. SPIEW. „PIESŃ”. Dziś w Domu Ludowym (Przejazd 34) wieczór taneczny.

STOW. ROB. CHRZ. (Dom Ludowy, Przejazd 34) Jutro i w poniedziałek „Jasełka”.

„LUTNIA.” (Piotrkowska nr. 108). Jutro pod wieczorek taneczny. Pocz. o g. 6 pp.

— W poniedziałek zabawa dla młodzieży szkolnej. Pocz. o g. 4 pp.

TOW. im. CHOPINA. (Wólczańska 23). Jutro zebranie towarzyskie. Pocz. o godz. 5 pp.

ZEBRANIA. Jutro zebr. org. chóru św. Cecylii przy kościele św. Anny (w starej kancelarii kościoła św. Anny) o g. 3 pp.—Og. zebr. czł. cechu ponczoszn., o g. 3 pp.—Og. roczne zebr. pracown. piekarskich (w sali Resursy rzem., Widzewska 117) o g. 2 pp.

ZE STRAŻY. W poniedziałek o godzinie pół do 8 wieczorem ćwiczenia sygnałowe III oddziału łódzkiej straży ogniowej ochotniczej w domu rekwizytowym tegoż oddziału.

MUZEUM NAUKI I SZTUKI (Piotrkowska nr. 91) otwarte codziennie od godz. 4 pp. do 10 wieczorem; a w niedziele i święta od godziny 12 w południe do 10 wieczorem.

KRONIKA.

(x) Nowe szkoły rządowe. W preliminarzu ministerium oświaty na rok 1914 przewidziane otwarcie następujących nowych gimnazyów i szkół realnych, które powstają w Królestwie: druga szkoła realna w Warszawie, gimnazjum we Włocławku, gimnazjum w Oikuszu, oraz siódme gimnazjum w Warszawie (przekształcone z drugiego progimnazjum).

Progimnazya żeńskie w Chełmie i Zamościu zamienione będą na pełne gimnazya.

W Siedlach projektowane jest otwarcie instytutu nauczycielskiego.

(x) Do 14 lutego. Zarząd kolei warsz.-wiedeńskiej zawiadomił pracowników, że wskutek późnego otrzymania z ministerium nowych blankietów na bezpłatne bilety na rok 1914, wszystkie bilety zeszytowane: jako to: służbowe, sezonowe, uczniowskie bilety-karteczki i konsultacyjne ważne są do d. 14 lutego.

(a) Zawieszenie wypłat. Zawiesiły wypłaty następujące firmy w Cesarstwie: w Odesie „L. Berensohn”, wyrabiająca towary wełniane i półwełniane, pasywa wynoszą 100,000 rb.; w Kremieńczugu „Bracia Sangajewy”, pasywa stanowią 120,000 rb.; w Homlu „F. Gruzynow i S-ka”, pasywa sięgają 60,000 rb.

inżyniera majstra, robotnika, lekarza i t. p.

Oni tego chcą, bo radziby widzieć „stolicę królestwa bawelnianego” owianą „dziadowskim splendorem”.

Brak u nas szkół, szpitali, wody, kanalizacji, ale zato będziemy mieli „gradonaczalnika”.

Dobrze, że to dotąd jest tylko projekt, że komisya, której ma przewodniczyć Arbusow, również wszechstronnie rozpatrzy ten wykwit politycznych myśli naszych królików bawelnianych, że znający dobrze stosunki nasze pp. gubernatorzy, kaliski, a zwłaszcza piotrkowski, wchodzący w skład tej komisji, wyjaśnią należycie zachcianki królików bawelnianych.

Owszem, uważamy za pożyteczne i konieczne, aby w ołbrzymiej Łodzi był sąd okręgowy, żeby sędziom pokoju udzielono praw szerszych co do sądenia spraw wekslowych i komornianych; boć przecież to dziwne, że sędzia pokoju ma prawo karania do 3-ch miesięcy więzieniem, a w sprawach cywilnych zaledwie do rozstrzygnięcia sporów do 300 rb.

Jeżeli znów chodzi o paszporty, to można by udzielić policmajstrowi łódzkiemu tego prawa, które przysługuje oberpolicmajstrowi warszawskiemu. I kwestya już rozstrzygnięta. A jeżeli i to nie wystarcza, to trzeba z Łodzi stworzyć miasto gubernialne, gdzie będą władze decydowały o tych wszystkich potrzebach, złączonych z przepisami administracyjnymi. Ale żeby stwarzać w Łodzi osobny punkt administracyjny, to chyba tylko dlatego, że poza plecami fabrykantów łódzkich, tych twórców projektu „gradonaczalstwa”, ktoś trzeci stoi i ktoś trzeci tem wszystkiemu kieruje.

Wobec rewelacji Krysiaka, który ciekawych dokumentów nam wszystkim dostarczył i stworzył oczy nie tylko na „słowianoilstwo” rusinów galicyjskich, ale na trójlicowość maryawitów, łatwo nam przyjść do wniosku z tego

(x) Podniesienie upadłości. Sąd okręgowy piotrkowski podniósł upadłość łódzkiej firmy „Ludwik Rawke”, która zbankrutowała w roku ubiegłym.

(a) W sprawie rewizji patentów. Wbrew dotychczasowemu zwyczajowi inspektorzy podatkowi, zamiast w lutym, przystąpili do rewizji patentów kupców i przemysłowców już od 2-go stycznia r. b.

Na podstawie tych patentów kupcy zapisują się w Zgromadzeniu kupców do ksiąg rejestracyjnych, oraz wyjednywają paszporty zagraniczne. Wykupione więc patenty wysyłają do władz gubernialnych niekiedy już w grudniu poprzedniego roku, nie mogą więc okazać ich rewidentom, co pociąga za sobą sporządzenie protokołu i karę pieniężną.

Pożądanem byłoby, ażeby inspektorzy podatkowi wyznaczali dłuższy termin, np. dwutygodniowy, do przedstawienia wykupionych patentów lub dowodów odpowiednich.

(e) Umorzenie podatków. Na skutek protestów niektórych właścicieli nieruchomości łódzkich o niewłaściwe opodatkowanie za lata 1912 i 1913 nieruchomości przez inspektorów podatkowych, magistrat łódzki dokonał sprawdzeń na miejscu i okazało się, że za wyżej wymienione lata 87 pozycji podatkowych podlega umorzeniu.

Niewłaściwe opodatkowanie wynikło z dwóch powodów, a mianowicie: 1) rzeźnia miejska i nieruchomości Tow. tramwajów elektrycznych na zasadzie koncesyi nie płać podatków na rzecz miasta i niewłaściwie zostały przez inspektorów opodatkowane; 2) właściciele nieruchomości w ciasno-skupionych ulicach, jak naprzykład na Kozinach, za cmentarzami, gdzie jeden dom ma fronty na trzy ulice, zostali wykazani dwu i trzykrotnie.

Obecnie magistrat sporządził spis tych wszystkich nieruchomości, aby niewłaściwe opodatkowanie przedstawił piotrkowskiemu rządowi gubernialnemu dla umorzenia.

(e) Jeszcze o szkołę w Karolewle. Pomimo przyznania przez władze gruntu szkolnego w Karolewle, przedstawiającego obecnie wysoką wartość oraz praw do istniejącej szkoły komisji szkolnej szkół ogólnych miejskich, wyodrębniona niemiecka komisya szkolna, która zowładnęła samowolnie gruntem i szkołą nie daje jeszcze za wygraną i rości sobie nadal pretensje do części tej posiadłości.

Wśród członków niemieckiej komisji szkol-

wszystkiego, co się dokoła nas dzieje. Możemy bez wahania powiedzieć, że wyodrębnienie Łodzi w osobną jednostkę, w osobną oazę w państwie, jest dziełem misternie i do szczytów obmyślonem, którego końców sprężyn trzeba szukać poza granicami miasta i państwa.

Jeżeli w tem gronie znajdują się i innej narodowości ludzie, to nie zbija nas z tropu, skwarki bowiem, pływająca po polewce żytniej, nie mogą być świadectwem, że to polewka z samych skwarek złożona. Łódź nie może równać się ze stolicami państwa: Petersburgiem lub Moskwą, bo w takim razie do „gradonaczalstwa” miałyby również prawo: Częstochowa, Zawiercie i Sosnowiec. Stworzonoby przeto taką gmatwaninę poglądów, obwieszceń obowiązujących i t. p. rozporządzeń, że w końcu trzeba byłoby niezawodnie w każdym z tych miast zakładać uniwersytet, któryby wychowywał specjalnych prawników, znających wyłącznie przepisy danej miejscowości.

Uważamy przeto projekt „gradonaczalstwa” dla Łodzi za chybiony zupełnie, obciążający niepotrzebnie budżet miejski, który i tak nie wie, skądby mógł wziąć pieniędzy na załatwienie najpotrzebniejszych rzeczy jak: kanalizacja, wodociągi i szpitale, szkoły, gmachy magistratu itp.

Miasta niszczyć nadmiernymi obciążeniami nie można, tem więcej nie powinien robić tego te, co jak najskrzętniej swoją kieszeń na potrzeby te zamyka, co z lada sposobności stara się skorzystać, aby okroić płacę swym pracownikom.

Wszak były już takie wypadki, że firma personelowi fabrycznemu obciąla pensje dla tego, że czysty jej dochód wynosił 158,009 rubli, to jest o 100,000 mniej, aniżeli w innym czasie.

Obcinoano współpracownikom pensje dlatego, że kuracya syna przemysłowca kosztowała 8,000 rubli.

Ale to są szczegóły, nie dotyczące samej sprawy. Ważniejszą rzeczą jest to, że w Łodzi

nej powstał projekt zupełnego wyodrębnienia z etatów szkolnych szkoły w Karolewle i utworzenia oddzielnego etatu wydatków, których część płaciłaby niemiecka komisya szkolna, część zaś komisya szkolna szkół ogólnych.

W przyszłości posłużyłoby to za podstawę prawną do zawładnięcia połową cennych gruntów na rzecz niemieckiej komisji szkolnej, boć ona na gruntach tych zobowiązała się przed trzema laty wybudować gmach dla niemieckiego seminarium nauczycielskiego.

(e) Z komisji budowlanej. Wczoraj komisya budowlana sanitarna pod przewodnictwem wiceprezydenta p. Józefa Andrejewa udała się dla przyjęcia nowych budowli przy ul. Mikołajewskiej nr. 40 i Nawrot nr. 87.

Z powodu braku planów przyjęcie tych budowli odroczone.

(e) Z T-wa dobroczynności. Z powodu nastania dotkliwej zimy, zarząd chrześcijańskiego Towarzystwa dobroczynności zajął się rozdawnictwem węgla biednym, ofiarowywanego corocznie przez fabrykantów łódzkich. W sprawie tej w przyszłym tygodniu ma się odbyć zebranie nadzwyczajne członków zarządu z udziałem opiekunów cyrkulowych.

(x) Ze Stow. pomocy obywateli austro-węgierskich. Zarząd Stow. pomocy obywateli austro-węgierskich w Łodzi zawiadamia, że jutro 18 b. m. przyjeżdża do Łodzi zarządzający kancelaryą jeneralnego konsulatu austro-węgierskiego w Warszawie, p. G. Rennert, i przyjmować będzie interesantów w lokalu związku przy ul. Piotrkowskiej nr. 243, w poniedziałek 19 b. m. od godz. 10—12 w poł. i od 3—6 po poł. i we wtorek 20 b. m. od godz. 10—12 w poł. i od 3—6 po poł.

(x) Z tow. nauczycieli chrześcijan. W poniedziałek 19 b. m. odbędzie się o godz. 7 wieczorem w lokalu własnym stow. przy ul. Konstantynowskiej nr. 5 zebranie sekcji nauczania elementarnego.

Za temat dyskusji posłużą „Zadania typowe”.

(h) Zebranie malarzów. Wczoraj w lokalu Zgromadzenia tkaczy (ul. Nawrot № 20) odbyło się zebranie kwartalne majstrów malarzkich pod przewodnictwem starszego Zgromadzenia p. Zangera w obecności asesora cechowego p. St. Bocheńskiego.

Na zebraniu tem zapisano uczniów 13, wy-

wytworzyło się stronnictwo wszechniemieckie, które, jak widzimy, zawsze jest nastrojone na nutę „istotno rosyjską”, ale tylko dlatego, aby zmylić pogląd na właściwe cele. Ci, co zajęci są tą „pangermańską” pracą, dzielą się na dwie kategorie ludzi: patryotów, czujących wspólnie z „ostmarkvereinem” i najgorszego gatunku najmitów, pracujących za pieniądze.

Boć jak można sobie wystawić w tej całej pracy człowieka ideowego, który ilekroć mógł, to w celu wydobycia za stare graty wysokiej asekuracji, palił swoją „budę”.

Jak można sobie wytworzyć dodatnie przekonanie, o innym osobniku z tego kółka, jeżeli ten człowiek, udający obecnie wzorowego Niemca ewangelika, kilkanaście lat temu wykrzykiwał na stopniach kościoła ewangelickiego, że tu w tej świątyni nie dla pastora, ale dla księdza miejsce być powinno.

Jużciż robił to bez żadnego wpływu ze strony propagandy katolickiej, jak dziś powtórzyłby to chętnie na stopniach kościoła katolickiego, lub synagogi, tylko w odwrotnem znaczeniu.

Jak można wleźć i poruczać kierownictwo stronnictwa człowiekowi — który, jako kierownik młodzieży, za różnego rodzaju kryminalne przewinienia wywołał przed kilkunastu laty samosąd współmieszkańców Bałut, którzy za totrowskie sprawy wyspali nieuczciwemu, sąsiadowi 25 bizunów!

Cóż o tych ludziach, my znający bliżej stosunki i stosunek Łódzkie sędzić mamy? Na razie możemy, wytworzyć sobie tylko obraz takiego osobnika; to jednak pewne, że gdyby redaktor Krysiak zjrzał kiedyś do ministerium spraw wewnętrznych w Berlinie i wydobyl z tamtego archiwum łódzką korespondencje, wtedy miałibyśmy niezawodnie lepszą jeszcze sensacyę, niż ją dziś mamy z rusinami i maryawitami.

Ha, może i na to przyjdzie kolej.

X. X.

pisano na czeladnika 1, przyjęto do grona majstrów pp. Oskara Fischera, Wincentego Budnego i Hugona Kurca.

Kasa w dniu 1 stycznia r. b. miała gotówką 1,128 rb. 21 kop., na posiedzeniu wpłynęło 154 rb.

Postanowiono kupić nową chorągiew, do której obraz mają wymalować członkowie zgromadzenia. Nakoniec postanowiono urządzić dla malarzy zabawę.

Do obydwóch celów wybrano pp. Brüsza, Ozimińskiego, K. Łowkisa, Müllera i Posselta.

Zgromadzenie coraz więcej zwraca uwagę na roboty swych członków, co wpływa na stan pomyślny robót.

Sprawę udziału w wystawie rzemieślniczej, która ma być urządzona od 1 lutego przy ulicy Piotrkowskiej № 91 przekazano komitetowi majstrów wybranych do malowania obrazu i urządzania zabawy.

(h) Zebranie majstrów piekarskich. Wczoraj o godzinie 5 po południu w lokalu własnym przy ulicy Podleśnej № 1, odbyło się zebranie ogólne członków tego zgromadzenia, pod przewodnictwem asesora magistratu p. Stanisława Bocheńskiego, w obecności starszego majstra p. Walentego Kopczyńskiego.

Terminatorów wpisano 21, wypisano na czeladników 7, przyjęto do grona majstrów p. p. Adolfa Grunwalda, Stanisława Szuberta, Juliana Omencetera i Mosoła Hofmana.

W gotywnie posiada cech 4,437 rb. 40 k. Składki członkowskie postanowiono płacić po 6 rubli rocznie, wychodzą z tej zasady, że nie ponosi się teraz takich kosztów na utrzymanie gospody czeladniczej. Do tej pory majstrowie należący do cechu, płacili rozmaicie stosownie do zarobków jak ich obliczano w cechu podług liczby pracowników.

Upoważniono starszego majstra i sekretarza do wynajmu sali, w nadziei, że sala ta może dać paręset rubli dochodu rocznie.

Postanowiono wreszcie, aby terminatorów zapisywać zaraz w pierwszym kwartale wstąpienia do terminu, gdyż zwłoka w tym względzie bywa przyczyną zażaleń i nieporozumień.

(a) Na zjazd felczerów. Na odbywający się obecnie do 21 b. m. włącznie w Moskwie zjazd przedstawicieli związków felczerskich, w sprawie szkół zawodowych i ogólnego wykształcenia felczerów, delegowany został z ramienia Łódzkiego Związku felczerów, członek zarządu, p. W. Maciejewski.

(x) Odczyty. Zarząd polskiego T-wa badań nad dziećmi zawiadamia nas, że jutro punktualnie o godz. 4-ej po południu w sali Stowarzyszenia techników przy ulicy Spacerowej № 21, panna Aniela Szyćówna wygłosi odczyt „O Ideałach dzieci”. Treść odczytów bardzo ciekawa i pouczająca.

(h) Ze zgromadzenia rzeźników. Jutro będzie otwarty w domu zgromadzenia bufet, który podjął się prowadzić p. Rosner, członek tego zgromadzenia.

(x) Pogadanka naukowa. Staraniem T-wa „Wiedza” odbędzie się jutro 18 b. m. o godz. 4 po poł. w sali Geyera przy ul. Piotrkowskiej nr. 289, pogadanka naukowa dla dorosłych p. t. „Jak ludzie nauczyli się pisać i drukować”. Pogadankę bogato ilustrowaną obrazami niktymi wygłosi p. Kotynia. Wejście po 5 kop. dla członków T-wa „Wiedza” bezpłatnie.

(x) Czytanki dla dzieci. Jutro 18 b. m. o godz. 2 i pół po poł. odbędą się staraniem „Wiedzy” następujące czytanki dla dzieci: w sali Geyera przy ul. Piotrkowskiej nr. 289, „Przygody chłopca”, w sali zaś Poznańskiego przy ul. Ogrodowej nr. 18, „Mały Eskim”.

Czytanki będą bogato ilustrowane obrazami niktymi. Wejście po 2 kop.

(x) Tow. „Krzewienia oświaty” przypomina, że jutro w niedzielę o godz. 4 i pół po poł., w lokalu przy ul. Mikołajewskiej nr. 11, prof. L. Krzywicki wygłosi odczyt, ilustrowany obrazami niktymi p. t. „Podbój przyrody”.

Bilety wejścia od 10 do 50 kop. dla członków po 5 kop.

(e) Kursy wieczorne. Na odbytem onegdaj przy ul. Zgierskiej nr. 24, zebraniu członków zgromadzenia cechu majstrów ślusarskich pod przewodnictwem asesora cechu p. Stanisława

Bocheńskiego zakomunikowano zebraniem, że dzięki staraniom zarządu Łódzkiej szkoły rzemiosł otrzymano pozwolenie władzy na utworzenie kursów wieczornych dla dorosłych w tej szkole.

Po ukończeniu obszernej nad tą sprawą dyskusji postanowiono jednogłośnie, posyłać na kursy te uczniów od lat 17 i opłacać za nich naukę.

Na zebraniu tem wyzwolono ponadto 18 czeladników i zapisano 28 uczniów.

(x) Choinka. Koło pracowników drogi żelaznej Fabryczno-Łódzkiej urządza jutro 18 b. m. w lokalu własnym przy ulicy Widzewskiej nr. 73 „Choinkę” dla dzieci swych członków.

Początek o godz. 3 po południu,

(x) „Sobótką” u handlowców. W nadchodzącą sobotę, 24 b. m., Stowarz. wzaj. pomocy pracujących w przemyśle i handlu Łodzi urządza we własnym lokalu, przy ul. Wólczańskiej nr. 23, „Sobótkę” taneczną dla swych członków i wprowadzonych gości.

Początek o godz. pół do 9 wieczorem.

Zaproszenia osobne na zabawę tę rozsyłane nie będą.

(x) Z „Lutni”. Przypominamy, że jutro 18 b. m. urządza „Lutnia” w lokalu własnym przy ul. Piotrkowskiej nr. 108 o godz. 6 wiecz. pierwszy w tym sezonie podwieczorek taneczny, w poniedziałek zaś 19 b. m. o godz. 4 po poł. zabawę dla młodzieży w wieku szkolnym.

Powodzenie obu zabaw jest zapewnione.

(a) Nagrodzeni za gorliwość. Najwyżej odznaczonymi zostali medalami z napisem „za gorliwość” członkowie czynni Łódzkiej straży ogniowej ochotniczej: Leopold Gnauk medal złoty i Leopold Werner — medale srebrne do noszenia na wstęgach Sw. Stanisława.

Do nagrodzonych, którzy ubrali się w domu rekwizytowym przy ulicy Mikołajewskiej № 64, przemawiał komendant straży p. Leopold Zonner, wręczając im medale.

(x) Wspomnienie pośmiertne. Wczoraj o godzinie 11-ej wyprowadzono na cmentarz ewangelicki zwłoki długoletniej nauczycielki ś. p. Antoniny von Wedell, która zmarła w Łodzi, przeżywszy lat 67.

Była to Niemka, która uczyła w najzamożniejszych domach Łódzkich, a należała do tego pokolenia Niemców, co ukochało prawdę i brzydziło się nieuczciwością.

S. p. Antonina von Wedell, bardzo wysoko wykształcona i mówiąca wieloma językami, władała wybornie językiem polskim i znała literaturę, brzydziła się hakatyzmem, pielęgnując zato ideały szyllerowskie. To też szanowano ją i kochano w tutejszych kołach.

S. p. Wedell niosła też chętnie pomoc ubogim lub potrzebującym i należała do komitetu schroniska dla nauczycielek.

Ponieważ czas jakiś zajmowała się edukacją dzieci pp. Geyerów, pani Geyerowa proponowała rodzinie, aby zwłoki ś. p. von Wedell spoczęły w grobie rodzinnym Geyerów.

(h) Pogrzeb strażaka. Przy licznych udziale duchowieństwa i publiczności, z czego znaczną część tworzyli strażacy, odbył się wczoraj pogrzeb ś. p. Jana Landa, topornika Łódzkiej straży ogniowej ochotniczej.

S. p. Land cieszył się w kołach swoich kolegów dużym poważaniem. Przed kilkunastu laty, podczas pożaru fabryki Poznańskiego, odznaczył się, ratując z dymu i ognia z narażeniem własnego życia blacharza. Za bohaterstwo ten otrzymał medal.

(x) Błyskawice ukazały się dziś pomiędzy godz. 6 a 7 zrana; rozświetlały one północną stronę horyzontu Łódzkiego.

(a) Oby jak najwięcej... W ciągu grudnia r. z. za pośrednictwem tutejszego żyd. biura emigracyjnego wyjechało z Łodzi 111 żydów, w tem 61 mężczyzn, 30 kobiet i 20 dzieci. Emigranci udali się głównie do Nowego Jorku i Galwestonu.

(a) Proces polityczny. Głośny proces polityczny 83 osób, należących do organizacji bojowej P. P. S. odbędzie się w początkach marca r. b., w Częstochowie. W tym celu zjedzie do Częstochowy IV departament izby sądowej warszawskiej.

Oskarżeni przebywają w różnych więzieniach, jako to: w Warszawie, Łodzi, Piotrkowie, Kaliszu, Łęczycy i t. d.

(h) Drolne ognie. Wczoraj, o g. 6 rano zawezwano straż ogniową na ul. Wschodnią nr. 62, gdzie zapaliła się palta.

Na miejsce pośpieszyły aż 5 oddziałów straży. Ogień ugaszono jednak przed jej przybyciem.

— Dziś, o g. 4 rano, w mieszkaniu malarza, p. Strońskiego, przy ul. Przejazd nr. 12, zapaliło się łóżko, na którym spał terminator.

Do ognia wezwano II oddział straży ogniowej ochotniczej, który, nie wzywając oddziałów innych, sam ugasił ogień w zarodku.

(p) Zagorzenie. Dziś rano, gdy do fabryki Fuxa przy ul. Kałnej nr. 10 zaczęli schodzić się robotnicy, zastali bramę zamkniętą. Przypuszczając coś złego, udali się do portierni, gdzie zastali odźwierzego, Leona Adolfa, lat 50, którego obowiązkiem było bramę otwierać, nieprzytomnym wskutek zagorzenia od walliwe urządzonego pieca.

Mimo natychmiastowej pomocy, udzielonej przez robotników, jak i przybyłego lekarza Pogotowia, przytomności nie zdołano mu przywrócić i w stanie prawie beznadziejnym odwieziono go do szpitala Aleksandra.

(a) Tow. pożyczk.-oszczęd. w okolicy. W tych dniach w Łęczycy przy tamtejszem kółku rolniczym otwarte zostało rolnicze Towarzystwo pożyczkowo-oszczędnościowe p. n. „Niwa”. Towarzystwo to wydaje rolnikom pożyczki na kupno ziemi, maszyn, narzędzi nasion i nawozów sztucznych.

(a) Ospa w okolicy. W kilku miejscowościach pod Łodzią wybuchła epidemia ospy.

I tak w gminie Rąbień, we wsiach Jagodnia Żłotna i Piaskowice zachorowało kilkanaście osób, zmarły 3; w gminie Bruss, we wsi Ruda Pabianicka, stwierdzono wypadki zachorowań na ospę w ośmiu domach, dotychczas zmarły tam 2 osoby.

W celu przedsięwzięcia środków walki z tą epidemią, delegowano lekarza powiatowego i felczera, przyczem zarządzono masowe szczepienie ospy wszystkim mieszkańcom do lat 20.

(a) Komasać gruntów. We wsi Ciosny, liczącej 32 osady, przestrzeni 482 morgi, gminy Lućmierz pod Zgierzem, odbyło się zebranie wiejskie, na którym za staraniem komisarza do spraw włościańskich, Rafalskiego, uchwalono przeprowadzić komasać gruntów.

Po zcaleniu, grunta porozrzucane w każdej osadzie w kawałkach, będą zjednoczone w 5-iu częściach.

(a) Epizootya. We wsiach Proboszczowice, Dąbrówka Wielka, Dąbrówka Mała i Strumiany grasuje zaraza drobiu. Padło kilkadziesiąt kur i gęsi.

Na miejsce przybył lekarz weterynaryi pow. Łódzkiego, p. Drecki.

S Z T U K A.

(x) Teatr Polski. Z kancelaryi teatralnej komunikują nam:

Zatem dziś wieczorem po raz pierwszy pojawi się na scenie teatru Polskiego głośna nowość Algoy Saanberga p. t. „Król bawelniany”, dramat osnuty na tle stosunków spekulacji giełdowych bawełną.

Sztuka ta, dzięki nietylko swej wartości literackiej, ale i temu, że omawia główną podstawę Łódzkiego życia handlowego, obudziła w mieście naszym nadzwyczajne zainteresowanie.

W centrach handlu bawełną „Król bawelniany” stanowi ciągłą sensację i nie schodzi z afisza. Niewątpliwie to samo powtórzy się i w Łodzi — w tym prawdziwym „grodzie bawelnianym”, tembardziej, że w tytułowej roli wystąpi jeden z najgłośniejszych aktorów scen polskich Roman Zelazowski.

Sprzedaż biletów na dzisiejszą premierę idzie niezwykle rażno. Początek punktualnie o godz. 8 min. 15 wieczorem.

Jutro po poł. o godz. 3 na prośby zamiejscowej publiczności „Orle” — Rostanda z p. Biegańskim w roli głównej, którą artysta ten zalicza do najlepszych swoich kreacji.

Wieczorem po raz drugi „Król bawelniany” z p. Zeizowskim.

(x) Teatr ludowy. Jutro, w niedzielę 18-go b. m., Kolo dramatyczne przy Stowarzyszeniu robotników chrześcijańskich odegra pod reżyserią p. Szeffera po raz drugi trzy jednoaktówki: „Pan Benet” komedia Al. hr. Fredry, „Pierwioski” komedia Ujejskiego z czasów Stani-

sława Augusta i „Czuła struna“ operetka komiczna.

Początek przedstawienia o godz. 7-ej wieczorem. Ceny miejsc niższe.

Straszny wybuch wulkanu.

Wiedeń, 16 stycznia.

Japonia należy do krajów, nawiedzanych często przez trzęsienia ziemi i wybuchy wulkanów, mimo to jednakże katastrofa, która spadła na wyspę Sakurazima skutkiem wybuchu wulkanu, wywołała wszędzie grozę i współczucie dla tamtejszej ludności.

Sakurazima była małą wysepką stanowiącą miejsce wycieczek z miasta Kagoszima, stolicy prowincji tejże nazwy, na południowej części wyspy Kiusiu.

Głównym miastem wysepki jest miasto Kurokami, którego osobliwość stanowiły liczne gorące źródła, oglądane przez turystów jako osobliwość.

Na wyspie znajduje się wulkan Sakura, nieczynny już — jak to wzmiankowaliśmy — od lat 124. Pokrywa go cenny las bambusowy, poprzez który prowadziły ścieżki do krateru, głębokiego na 100 do 150 metrów. Podróżnicy zachwycali się dzikością i ponurością głębokiego leja krateru, z którego drapieżnym, majestatycznym pięknem stanowił drażniący kontrast łagodny i niezmierny widok na morze i wyspę Kiusiu z miastem Kagoszima u brzegu.

Dopiero w ubiegłą niedzielę głucho grzmoty podziemne zwiastowały coś niezwykłego. Równocześnie w rozmaitych częściach góry wulkanicznej ukazały się kolumny ognia i dymu. Niektóre sięgały 1000 stóp wysokości. W kilkadziesiąt minut później rozpoczęły się wybuchy ze szczytu góry. Domy, stojące na stoku, zapaliły się odrazu. Zar był taki, że odczuwano go w leżącej o trzygodziny drogi morskiej Kagoszimie, nad którą niebo pociemniało od chmur dymu z krateru i płonących domów.

Przeżrana ludność rzuciła się ku brzegowi, szukając łodzi i innych statków, aby uciekać.

Olbrzymie jednak rozżarzone kamienie, jakie przylatywały z ogromną siłą z krateru, zabijały wszystkich. Z mieszkańców nikt nie ocalał.

W noc poniedziałkową dalsze straszliwe trzęsienia ziemi zburzyły wszystkie miasta i wsie na wybrzeżu morskiej prowincji Kagoszima. Brzeg zalały olbrzymie fale morskie, a deszcz popiołu dosięgał Osaki na północy i Ogazawary na południu.

Fale, które żywiły rzuciły na wybrzeża, były tak gorące, że teraz pływa po morzu mnóstwo usniętych ryb. Morze gotowało się, jak ukrop...

O wysepkach, otaczających Sakurazimę, brak wszelkich wiadomości. Katastrofa zapewne i je ogarnęła.

W całym okręgu, dotkniętym katastrofą, 13 tys. domów padło w gruzy.

TELEGRAMY.

Sensacyjne pogłoski.

BERLIN, 16 stycznia (wł.) „Voss. Ztg.“ zamieszcza sensacyjną wiadomość, jakoby kanclerz Rzeszy Bethmann-Hollweg, podsekretarz stanu Zimmerman, oraz prezydent policji berlińskiej Jagow; podali się do dymisji.

Wiadomość ta nie znajduje potwierdzenia.

Wybory w Bułgarii.

SOFIA, 16 stycznia (wł.) Termin wyborów do nowego sobrania naznaczono na 23 lutego.

Przesilenie ministeryjne w Rumunii.

BUKARESZT, 16 stycznia (wł.) Po podaniu się do dymisji gabinetu Majorescu, nowy gabinet złożył Bratiano. Skład jego następujący: Bratiano — prezydium i tekę ministra wojny; Porumba — spraw zewnętrznych; Mortruso — spraw wewnętrznych; Continescu — skarbu; Radowicz — handlu; Antonescu — sprawiedliwości; Duca — oświaty i sztuk pięknych; Angelescu — komunikacji i robót publicznych.

Zaprzyśnięcie nowego gabinetu nastąpić ma jutro.

Groźna sytuacja w Albanii.

(Tel. „Rozwoju“).

Wiedeń, 16 stycznia.

Sytuacja w Albanii pogarsza się z każdym dniem. Nie jest wykluczonem, że ciągle zamieszki wywołają zbiorową interwencję obcych mocarstw. Pomimo zaprzeczeń półurzędowych, faktem jest, że krążownik austriacki „Csepem“ udał się na czas dłuższy do Valony. Za nim udadzą się w najbliższym czasie okręty włoskie.

Rząd prowizoryczny zwrócił się do komisji kontrolującej z prośbą o wystąpienie do Albanii wojsk międzynarodowych, gdyż nie czuje się już dość silnym, aby skutecznie bronić ładu i porządku.

Rząd albański znajduje się w sytuacji nader trudnej z tego już powodu, że Izmail Kemal bej, który zdaje się być silnie skompromitowany przez udział w spisku na rzecz Izzeta paszy, nie chce ustąpić. Wystosował on nawet do „N. F. Presse“ zaprzeczenie, obalające pogłoski, jakoby był podał się do dymisji.

Essad pasza znów odnosi jeden sukces za drugim i rośnie w znaczenie i wpływy.

Zadał on ostatoczną klęskę wojskom rządowym i powiem jest, że Elbassan znajdzie się lada dzień w jego ręku. Nie ulega wątpliwości, że jedną z głównych przyczyn tej anarchii jest ta, że książę Wied ociąga się z objęciem tronu albańskiego.

Zatonięcie łodzi podwodnej.

(Tel. „Rozwoju“).

Londyn, 16 stycznia.

Podczas manewrów w Zatoce Cawsand pod Plymouthem zatonała jedna z łodzi podwodnych „A. 7“.

Okrętom ratunkowym udało się za pośrednictwem nurków skomunikować się z załogą zatopionej łodzi przez pukanie w jej ściany. Dziś o godz. 5 po poł. wszyscy marynarze żyli jeszcze. Rządowe okręty ratunkowe dyżurują na miejscu katastrofy.

Plymouth, 17 stycznia (wł.) Wbrew pierwotnym wiadomościom wszelka nadzieja wydobyć na wierzch łodzi „A. 7“ zginęła. Marynarzy w liczbie 40 oraz oficera, którzy znajdowali się w łodzi uważać należy za straconych, gdyż łódź leży w głębokości 17 węzłów, niedostępnej dla nurków.

Wczoraj o godzinie 9 wieczorem zaniechano już wszelkiej akcyi ratunkowej. Przyczyną katastrofy miało być nagłe zepsucie się pomp.

Z ostatniej chwili.

Jedzie czy nie jedzie?

Berlin, 17 stycznia (wł.) „Leipziger Ztg.“ donosi, że niewiadomo, czy książę Wied wogóle wyjedzie do Albanii. Charakterystycznym jest tylko fakt, że cesarz Wilhelm, który początkowo odradzał księciu ubiegania się o awanturczy tron albański, obecnie udzielił swojej aprobaty a to prawdopodobnie z tego względu, że zarówno Austria, jak i Włochy stanowczo nie chcą się zgodzić na innego kandydata.

Dla Albanii...

Medyolan, 17 stycznia (wł.) „Corriere della Sera“ donosi z Brindizi, że na okrętach włoskich przewieziono do Albanii 800 skrzyń amunicji.

Przygotowania Grecyi.

Atany, 17 stycznia (wł.) Tureckie zbrojenia śledzone są przez rząd grecki z wielkim zaniepokojeniem. Rząd grecki ze swej strony przedsięwzię rozległe środki ostrożności i przygotowuje na wszelki wypadek armię. Ostatnio uchwalono zaciągnąć dwa ostatnie powołania rekruta

na wyspach, przyznanych Grecyi. Flotyla grecka, złożona z 4 torpedowców otrzymała rozkaz czuwania nad wybrzeżami małegoazjatyckimi.

Grecy cofają się...

Valona, 17 stycznia (wł.) Rząd prowizoryczny otrzymał wiadomość, że wojska greckie opuściły obwody epirskie Woskopaja i Koryca. Rząd grecki zaczyna zatem stosować się do żądań trójprzymierza, zawartych w odpowiedzi na notę Greya.

O koleje wschodnie.

Wiedeń, 17 stycznia. (wł.) Przybyli tu wczoraj delegaci serbscy celem rozpoczęcia bezpośrednich układów z rządem austriackim w sprawie kolei wschodnich.

Koncesya na rzecz Francyi.

Paryż, 17 stycznia. (wł.) „Echo de Paris“ donosi, że przed 4 dniami podpisana została umowa, mocą której Turcja udziela koncesyi na budowę linii Smyrna—Dardanele jednemu z banków paryskich.

Echa tragodyi.

Poznań, 17 stycznia. (wł.) Śledztwo w sprawie zabójstwa w Dakowach Mokrych stwierdza, że hrabia Mielżyński nie mógł widzieć swoich ofiar i rozpoznać ich z powodu ciemności panujących w chwili dokonania zbrodni.

Przy rewizyi w garderobie hrabiny Mielżyńskiej wykryto około 20 listów, dotyczących jej stosunku z młodym hr. Miączyńskim, silnie ją kompromitujących.

Otwarcie parlamentu.

Sztokholm, 17 stycznia. (wł.) W obecności rodziny królewskiej otwarto wczoraj uroczyste parlament. Mowa tronowa zapowiada szereg reform w zakresie obrony państwowej, sanitarnym i kulturalnym. Na cele wojskowe budżet przewiduje sumę 54,916,800 koron. Poza tem zasługuje na uwagę pozycja 65,000 koron na budowę kościoła w Berlinie dla kolonii szwedzkiej.

Książę wiceprezesem Izby.

Paryż, 17 stycznia (wł.) Izba deputowanych na wczorajszym posiedzeniu wybrała 275 głosami ks. Lemina wiceprezesem Izby. Wybór ten jest demonstracją przeciwko władzom duchownym ks. L., które zabroniły mu kandydować na posła i zagroziły nałożeniem ekskomuniki na wydawane przez niego pismo.

Na wiadomość o wyborze ks. Lemina bezpośredni jego zwierzchnik biskup w Lille zawiesił go w czynnościach duchownych i zapewnił, że tylko wtedy cofnie to zarządzenie, jeśli L. zrezygnuje z mandatu poselskiego.

Katastrofa kolejowa.

Paryż, 17 stycznia (wł.) Na linii kolejowej Perpignan—Grisson zderzyły się dwa pociągi osobowe. Wielu zabitych i rannych. Szczegółów dalszych brak.

Wygasanie strajku.

Kapsztad, 17 stycznia (wł.) Wszystkie doniesienia władz prowincjonalnych mówią zgodnie o znacznym uspokojeniu i wygasaniu strajku. Pomimo to stanu oblężenia nie zniesiono jeszcze.

Dekret Juanszikaja.

Pekin, 17 stycznia (wł.) Juanszikaj wydał dekret, zakazujący małżeństw nieletnich. Dekret położy kres nadużyciom rodziców, którzy dla interesu łączyli ślubem nierządki dzieci, pozostające w kolebce.

OFIARY.

Na schronisko dla nauczycielek.

Zamiast wieńca na trumnę Czcigodnej Paul von Wedell, składa Antonina Prus-Cygańska 3 rb.

W piątek dnia 16 stycznia 1914 roku, w Woli-Bałuckiej pod Łaskiem, zmarła opatrzona św. Sakramentami najukochańsza nasza matka i babka

ś. † p.

LUDWIKA Z SZMIDTÓW DIETRICH

przeżywszy 77 lat.

Wyprowadzenie drogiej nam zwłok nastąpi w poniedziałek o godz. 2 p.p. z domu własnego w Woli-Bałuckiej pod Łaskiem na cmentarz ewangelicki w Łasku, o czym zawiadamia krewnych, przyjaciół i znajomych

stroskana rodzina.

166

ś. † p.

Anna Kieszniewska

po długich i ciężkich cierpieniach zasnęła w Bogu d. 17 b. m. o godz. 5-ej w nocy, przeżywszy lat 48. Wyprowadzenie zwłok z domu przy ulicy Ogrodowej № 36, nastąpi jutro t. j. 18 b. m. o godz. 4 po poł. na Stary cmentarz Katolicki, o czym zawiadamia krewnych, przyjaciół i znajomych pozostała w smutku

162

RODZINA.

Z WARSZAWY.

* Proces prasowy.

Redaktora czasopisma „Kuźnia” p. Lecha, pociągnięto do odpowiedzialności z art. 1034 kod. kar.

* Rozstrzygnięcie konkursu.

Wczoraj odbyło się posiedzenie członków komitetu konkursu imienia dr. med. Sokołowskiego na broszurę z zakresu wychowania.

Nagrodę, w sumie rb. 100, przyznano pracy, opatrzonej godłem „Dixi”.

Po utworzeniu koperty okazało się, że autorką tej pracy jest p. Marya Drobnińska.

Prace nienagrodzone są do odebrania w redakcji „Wychowania”.

* Przedłużenie umowy.

Magistrat uchwalił przedłużyć na rok z warszawskim związkiem giełdowym umowę co do objęcia przez członków związku w magistracie posad kasyerów, poborców i płatników.

* Święto handlowców.

Uroczystość poświęcenia nowego gmachu Stow. pracowników handlowych i przemysłowych przy ul. Siennej № 16, odbędzie się jutro punktualnie o godz. 12 w południe.

Z okazji uroczystości tej spodziewany jest liczny przyjazd delegatów pokrewnych stowarzyszeń z prowincji.

* Z żałobnej karty.

Zmarł w Warszawie długoletni dyrektor teatrów prowincjonalnych ś. p. Felicyan Feliński, przeżywszy lat 57.

* Napaść na redakcję.

W dniu wczorajszym około godz. 10 wiecz. do drzwi frontowych „Gońca warszawskiego” zaczęli dobijać się jacyś ludzie, żądając, aby ich wpuszczono do zecerni.

Kiedy woźny wzbraniał się drzwi otworzyć, przybyli zaczęli je wyważać.

Wobec przemocy drzwi otworzono i spostrzeżono około 15 drabów, którzy oświadczyli, iż przybyli wypędzić zecerów, ponieważ postanowiony został strajk.

Wobec tej przemocy zecerzy opuścili zecernię, a numer poranny „Gońca” złożony został sitami redakcyjnymi.

Z KRÓLESTWA.

Zabójstwo z żartów. We wsi Turku, w lubelskiem, Stanisław Szczecina, 17-letni młynarczyk, czyszcząc strzelbę, zmierzył się dla żartów, strzelił nieostrożnie i zabił 15-letnią służącą. Przerażony uciekł najpierw w pole, następnie poszedł do Lublina i oddał się w ręce policyi.

Z CESARSTWA.

Zamknięcie zjazdu. Zjazd wszechrosyjski nauzcycieli ludowych w Petersburgu ukończył swe obrady. Po zamknięciu, jakie nastąpiło wczoraj, odbył się w Domu Ludowym dla uczestników zjazdu bankiet.

Ponieważ uchwały sekcji ogłoszono, ale ich nie zatwierdzono, większość sekcji wniosła przeciwko temu protest, przyczem najostrzejsze rezolucje nie były nawet ogłoszone. Uchwałę sekcji inoziemców ogłoszono tylko w jej części rzeczowej.

Pożar fabryki. W fabryce urządzeń elektromechanicznych, Dulfon w Petersburgu, wynikł pożar, który wyrządził straty na 250,000 rb.

Z dzielnic polskich.

Z KRAKOWA. Królewska korona polska. W odnalezionej koronie królewskiej bronzownik p. Kopaczyński dokonał wczoraj osadzenia kamieni, które z niej wypadły. Pokazanie korony gronu znawców nastąpi w nadchodzący poniedziałek.

— **Zamarznięcie Wisły.** Wisła stała na całej linii pod Krakowem.

ZE LWOWA. O zaniechanie bezrobocia. „Słowo Polskie” w numerze wczorajszym nawołuje zecerów do zakończenia bezrobocia, oświadczaając, że jeżeli pracownicy drukarscy nie staną do poniedziałku do pracy, to właściciele drukarni chwycą się środków ostatecznych.

Podobne oświadczenie umieścił także wczoraj krakowski „Głos Narodu”.

— **Ludowcy galicyjscy.** Rada najwyższa nowoutworzonego odłamu ludowców bez Stapińskiego, grupującego się dokoła „Kuryera Lwowskiego”, postanowiła połączyć się ze stronnikami Długosza.

Mieszkania b. tanie

do wynajęcia zaraz. Umowy na lokale wszelkiego przeznaczenia, sklepy i mieszkania od lipca. Kontraktują się teraz

Zarząd Domów T. WERNERA i S-ki

Łódź, Piotrkowska 17.

P. T.

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić P. P. Klientów, że z dniem 14 stycznia 1914 roku, przeniosłem skład swój wędla na ulicę **TRAMWAJOWĄ № 16.**

Na składzie mam zawsze znaczne zapasy węgla dla celów fabrycznych.

Polecając się łaskawym względom licznych moich odbiorców apewniam nadal solidną obsługę i pozostaję z poważaniem

H. KUPCZYK

Przy składzie wygodne rampy do wyladowania: chemikali, technicznych i innych surowych artykułów.

Dojazd do samego składu „Dwójka” i „Siódemka” miejskiej kolei elektrycznej. **Telefon № 12-08.** 100

Dr. B. REJT

Średnia 5. Tel. 33-79.

Sp. choroby skórne włosów, weneryczne, moczościowe i **kosmetyka lekarska.** — Leczenie syphilisu salvarsanem Ehrlich-Hata 606 i 914 (wśródzynie). Leczenie elektrycznością: **elektroliza** (usuwanie szpecących włosów) i **oświetlenie kanału** (uretroskopia). Godziny przyjęć: od 9 i pół do 12 i pół i od 5 do 8 wiecz. W niedzielę od 10 do 2 p. p. — Dia W. Pań: **osobna poczekalnia.** 157

CYRK DEKADANS.

Dziś w sobotę 16 stycznia

19-ty dzień wielkiego międzynarodowego turnieju walki francuskiej. Dziś walczą:

1 para: Aż do rezultatu! Decydująca! bez ograniczenia czasu. Za wspólną zgodą żydowski spotkanie to jest decydujące. Maska obowiązuje w razie otrzymania porażki zdemaskować się! Olbrzym Sawa Rajkowiec (Serbia) contra Maska. — Maska rzuciła wezwanie żądając, ażeby pierwsze spotkanie było naznaczone tylko z Rajkowiczem, co też jury uwzględniło. 2 para: Walka decydująca aż do rezultatu. Wildman (prawdziwy) jedyny żydowski champion świata (Węgry) contra Waniek (Poznań). 3 para: Köhler (Tyrol) contra Solar, mistrz Europy (Praga Czeska). 4 para: Paganini (Włochy) contra Randolph (Niemcy). 5 para: Uwaga! Olbrzym największy i najcięższy w turnieju Tom Jakson Australia (Sila) contra Ulrich najrzeczniejszej i najlepszy mistrz świata. (Wspaniała technika) — Początek walk punktualnie o godzinie 10-ej wieczorem. 191

Jutro w niedzielę 18 stycznia r. b. 20-ty dzień międzynarodowego turnieju walki francuskiej. — Dziś walczą.

!!HANDICAP!!

Termin 45-io minutowy, w którym to czasie Rajkowiec obowiązuje się pokonać Wildmana, deponując ze swej strony rubli 50.

Sawa Rajkowiec, champion świata, olbrzym (Serbia) contra Wildman, jedyny żydowski champion świata (Węgry) o premium 50 rubli. 2 para: Decydująca, aż do rezultatu! Maska contra Tom Jackson (Australia). 3 para: Raul le Boucher, champion świata (Francja) contra Solar, champion Europy (Praga Czeska). 4 para: Decydująca. Paganini (Włochy) contra Köhler (Tyrol). 5 para: Decydująca. Mańko Cyklop II-gi (Warszawa) contra Ulrich, champion świata. Początek walk punktualnie o godzinie 10-ej wieczorem. Jutro 2 wielkie przedstawienia. Początek popołudniowego przedstawienia o godzinie 5. Na popołudniowe przedstawienie każda dorosła osoba, ma prawo wprowadzić dwoje dzieci bezpłatnie. 213

DROBNE OGŁOSZENIA.

Meble różne w wielkim wyborze... 2935

Kostiumy maskaradowe... 447-12pts-wcs2

Potrzebne zdolne korespondentki... 407-3pts-3

Meble z 4 pokoi wyprzedam... 546-2-1

Meble z kilku pokoi sprzedam... 545-2-1

Bardzo tanio wyprzedam... 556

Meble sprzedam tanio z 3-ch pokojów... 531-3-1

Do wynajęcia zaraz pokój z utrzymaniem... 494-3ps-1

Bardzo tanio meble sprzedam... 44-oficina

Akuszka masażystka udziela porad... 352-88s-2

Budka z węglem do sprzedania... 500

Budka z węglem do sprzedania... 467-2-2

Paczność! Ostrzegamy wszystkich... 294-4pc-5

Delikatna balowa męska nadeszła... 419-10cw-2

Chłopak lat 18 zdolny do koni... 404-3sw-2

Dom przeliczny, piętrowy, murowany... 526-10-1922-24-26-29-31-2-5-7-1

Do wynajęcia duży pokój słoneczny... 544-3ps-1

Do wynajęcia lokal przy restauracji... 17

Do wynajęcia dwa, trzy pokoje... 451-3-2

Do wynajęcia sklep z mieszkaniami... 129-5s-3

Do wynajęcia z powodu wyjazdu... 13

Do wynajęcia sklep z mieszkaniami... 17, 20, 27, 2

Do wynajęcia z powodu wyjazdu... 15-3-1

Do wypożyczenia: 2500, 6000 rb... 17

Do oddania chłopiec roczny na własność... 40 m 17

Do oddania chłopiec roczny na własność... 40 m 17

Dystrybucyjne urządzenie hurtowe... 518

Do wynajęcia lokal na kawiarnię... 507-3-1

Do sprzedania willa murowana z kompletnym umeblowaniem... 460-2-1

Dyplomowana nauczycielka poszukuje lekcji... 473-2w-1

Filia piekarska do sprzedania... 464-3-2

Handlowo przemysłowe interesy... 555-3pc-1

Inteligentna mamka wychowawczyni... 420-3-3

Jaktorow stacya kolei W. W. willa murowana... 538

Koń 4-letni meble z dwóch pokojów... 538

Kto ma pozwolenie na restaurację... 414-3-3

Kasę „Nacional” używaną w łobrym stanie... 496

Kupię buldoga (psa) w wieku od 3 m. do 6 mies... 461-3-2

Kowal poszukuje posady na prowincyi... 477-3-2

Lokal duży po restauratorze do wynajęcia... 404-3sw-2

Młoda przywiła służąca do wszystkiego... 527-2-1

Magiel do sprzedania na miasto... 57

Magiel do sprzedania zaraz na miejscu... 535-1

Mieszkanie wspólne dla dwóch panów... 535-1

Maszynę prawie nową zabezpieczonej... 537-1

Mieszkania pojedyncze, przy ogrodzie... 548-1

Maszynę bebenkową sprzedam tanio... 539-1

Motor naitowy 3-konny Hillego... 403-38s-1

Magiel używana w dobrym stanie... 514

Meble różne z trzech pokojów... 432-5v-2

Magazyn chrześcijański w Głuszkowskiej... 65-8s-3

Meble i różne sprzęty domowe wyprzedam tanio... 441-58w-2

Mieszkanie dla pani praczki... 405-2s-2

Mieszkanie dla pani praczki... 553-3cs-2

Niemka włada rosyjskim i polskim... 476-3-2

Nowoprzybyły chciałby stale tutaj zamieszkać... 536-2s-2

Osoba znająca gospodarstwo domowe... 523-1

Otomane sprzedam tanio... 512-5-1

Potrzebna zdolna prasowaczka... 512-5-1

Przybyłak się pies bury obcięte uszy... 534-1

Poleca wszelką służbę... 522-2-1

Pokój do wynajęcia... 516-2c-1

Przyjmę panów na mieszkanie... 515

Potrzebna zdolna podręczna do kamizelek... 508-3-1

Potrzebny chłopiec 14-letni do stolarza... 136

Potrzebna zdolna ekspedientka... 496

Prośby. Sprawy karne... 328-3cs-2

Płac do sprzedania półmorgowy... 485-3s-1

Pokój umeblowany zaraz do wynajęcia... 540-5cs-2

Pianista grywa na balach i wieczorkach... 370-5s-2

Potrzebny podręczny do kamizelek... 7

Pralnia do sprzedania z powodu wyjazdu... 58

Potrzebna biuralistka... 508

Poszukuje zdolnej gorseciarki... 421-3-3

Potrzebni pończosznicy... 496-3-2

Potrzebny robotnik młody 18-20 lat... 484-2-2

Potrzebne podręczna i uczeniwnica... 453-2-2

Pięć hoteli fryzjerskich... 453-2-2

Potrzebny podręczna i uczeniwnica... 72-3s-3

Przyjmuje panienci do nauki... 519-3-1

Potrzebny zdolny (Rutjer) do przedziałni... 79

Przyjmę na mieszkanie jednego pana... 405-2s-2

Rutynowany pianista przyjmuję zamówienia... 457-3ss-2

Rządca-ekonom samotny... 152-3cs-3

Resztki i okazynie sztuki... 11953-10cs-3

RESZTKI hurtowo i detalicznie... 11953-10cs-3

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Szweiser tlenem kowal... 237-10s-2

Zagubione dokumenty.

Andrzej Malecki zagubił paszport... 394-3-3

Andrzej Malecki zagubił paszport... 394-3-3

Antonina Oiszczyk zagubiła kartę... 521

Przemysław Domański zagubił paszport... 495-3-1

Radosław Bardachowicz zagubił kartę... 499

Emil Chenich zagubił kartę od paszportu... 502-1

Franciszek Osłowski zagubił kartę... 523-1

Helena Stanczak zagubiła paszport... 475-2-2

Józefa Bełzka zagubiła paszport... 423-3-3

Jan Kubiak zagubił paszport... 452-3-2

Jan Krakowiak zagubił kartę od paszportu... 503-1

Jan Franke zagubił kartę od paszportu... 167

Juliusz Werner zagubił kwit od legitymacyjnej książeczki... 517

Kacper Bolnicki zagubił paszport... 503-1

Maryanna Witczak zagubiła paszport... 403-3-1

Maryanna Krych zagubiła kartę od paszportu... 521-1

Poch Urbański zagubił paszport... 523-3-1

Stanisław Obraniak zagubił paszport... 347-3-3

Szczepan Spikowski zagubił paszport... 330-3-3

Stanisława Klep zagubiła paszport... 513-5-1

Skradzono z ubrania paszport i poprawkowy bilet... 413-3-3

Strzebińska Maryanna zagubiła kartę od paszportu... 429-3-3

Tomasz Kurczewski zagubił paszport... 424-3-3

Teodor Berger zagubił kartę od paszportu... 497-1

Zaginęła karta wydana z magistratu... 483-3-2

Zaginął paszport, na imię Leokadyi Krzemienieckiej... 413-3-3

Zaginął paszport, na imię Stanisława Orpankiewicza... 512-3-1

Zaginęła premijka 1-iej ser. 10000 na 5. Uczeńskiego... 533-1

Zaginęła karta od paszportu wydana z magistratu... 491-1

Zaginęła karta od paszportu wydana z magistratu... 483-1

Zaginął kwit z Bałuckiego... 541-1

KURSY POLITECHNICZNE w Łodzi, Piotrkowska 117
przygotowują młodych ludzi bez różnicy płci i wyznania na **techników i pomocników inżynierów** budowlanych i elektro-technicznych. Warsztaty i pomoce naukowe są w dostatecznej ilości. Wykład przez pierwszorzędną siłę pedagogiczną. Buchalteria, języki obce i korespondencja za bardzo nieznaną opłatą. Otwieramy klasę przygotowawczą, dla dzieci lat 13-15 i kursy monterów dla dorosłych. Zajęcia wieczorowe. Informacje i zapis codziennie od 5 — 8. 4498

W każdym gospodarstwie i w każdej chwili można mieć piwo doskonale, tak pełne i smaczne jaknajświeższe z antalka. Wyśmienite do ostatniej kropli.

Główny skład piwa Tow. Akc. Browarów Parowych

„HABERBUSCH & SCHIELE“

Łódź, Przejazd № 75, tel. 14-33.

POLECA ZNANE PIWA:

PILZEŃSKIE:

Jeden 5-litrowy syfon rubli 1.60 kop.

" 10 " " " 5.20 "

KULMBACHSKIE:

Jeden 5-litrowy syfon rubli 1.70 kop.

" 10 " " " 3.40 "

z dostawą do prywatnych domów bez zastawu,

W Pabianicach obstalunki przyjmuje restauracja W-go Pana Hagenbárda. Reprezentant na Łódź i okolice.

4277 **Edward Lorentz.**

!!!Korzystna okazja!!!

Z powodu wyjazdu sprzedam tanio duży murowany dom z placem o 37 umeblowanych pokojach, do tego zabudowania gospodarze z ogrodem, położone w centrum miejscowości kąpielowej, cieszącej się wielką frekwencją. Blizszych wiadomości udzieli: ulica Główna № 17 m. 12, od 12 do 1 od 7 do 9 wieczór. 144

Zaginął kwit wydany 11 b. m. przez Arona-Hersza Kompla Władysławowi Skrobiszewskiemu w dowód przyjęcia od ostatniego do dyskonta weksla in blanco na rb. 1000, podpisanego przez M. Lipszycę, jako wystawcę i A. I. Kaca, jako żyranta, na mocy którego to kwitu Kompel zobowiązał się wypłacić Skrobiszewskiemu w dniu 12 b. m. 1000 rb. Ostrzega się o nieważności tego kwitu względnie do osób trzecich, a uczciwego znalazcę uprasza się o oddanie tegoż kwitu Skrobiszewskiemu-Zgierz, Łęczyska-szosa. 124

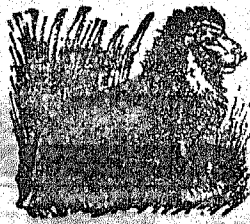
14 **Sprawozdanie kasowe**

z przedst. „Siostra Helena” w d. 18/XII 13 r. na cel III 6 ochrony.

PRZYCHÓD.		ROZCHÓD.	
Za sprzedane bilety . . .	367.65	P. Bolesławski za wynajęcie przedstawienia .	300.—
programy	45.45	R-k P. W. Wścieklcy za druki	11.10
Naddatki przy zwrocie kuponów	222.50	Marki na zaproszenia	6.—
Naddatek Pani Finster	10.—	Czysty zysk	328.50
	645.60		645.60
			323.50

Łódź, d. 30 grudnia 1913 r. Procent rządowy na Tow. Dobroczyńności 18.42 510.08

Wszystkim firmom, które łaskawie złożyły ofiary na rzecz III-iej ochronki (Przedziałnia 6) w gotówce, materiałach i słodyczach w imieniu biednych dzieci składam serdeczne „Bóg zapłać” Komitet.

Spieszcie obejrzeć Zwierzy-niec przy Piotrkowskiej 117

Zostaje jeszcze tylko przez dni kilka **Orang-Utang** demonstrowany będzie jeszcze tylko jeden tydzień. Wielka ilość wszelakich zwierząt Rzadki okaz

Cielę o 3 nogach.

Karmienie zwierząt o godz. 9 wieczór. 168

RYBY

morskie w różnych gatunkach do sprzedania. Wólczańska 91 m. 8 i Staro-Zarzewska 144. 106

Lekarz-dentysta

GUGUS

specjalista chorób zębów, jamy ustnej i sztucznych zębów. Staro-Zarzewska № 47, Tramwaj № 4. 96

FELCZER z Buska

po długolletniej praktyce, w szpitalach w Warszawie Sw. Łazarza, w Radomiu Sw. Kazimierza, w Busku Sw. Mikolaja, przyjmuje choroby weneryczne i skórne (trykcy i masaż), przyjmuje codziennie. Ulica Aleksandrowska № 87, Kaszyński. 158

!!!UWAGA!!!

Pracownia sukien przyjmuje kostiumy maskaradowe szyje bardzo prędko i gustownie i bardzo tanio. Tamże sukna biała do sprzedania. Widzewska 16 m. 31. Potrzebne uczenie. 160

Kostiumy

maskaradowe do wynajęcia. A. Sznajder, Rozwałowska 6 róg Nowo-Spacerowej. 102

Dr. Feliks Skusielicz
Andrzeja 13

Choroby skórne, weneryczne moczopłciowe. Przyjmuje: od 9^{1/2} do 11-ej i od 5—8. W niedziele i święta od 9^{1/2} po 12-ej. Telef. 23—25. 507-

Większy sklep z piwnicami i mieszkaniem obecnie
skład win i delikatesów

jest do wynajęcia od 1 kwietnia 1914 r. Komunikacja tramwajowa № 4. Łódź, St.-Zarzewska № 65. 82

NAUCZYCIEL

adziela korepetycyi oraz przysposabia na różne świadectwa. Piotrkowska 117 m. 17; zastać można od 5—8. 4354

Remiza „BRISTOL“

Wynajem Karet

A. NEUMANA
ul. Piotrkowska № 119 tel. 10-53

Dr. Wołyński

były asystent kliniki uniwersytetu wrocławskiego (prof. Hinsberg) osiadł w Łodzi jako specjalista uszu, nosa i gardła, ul. Piotrkowska № 89. Godziny przyjęć: 10—12 i 4—6 po pol., w niedzielę od 10—12. Operacje, bronchioskopia, kapielcelekttryczno-sświetlane

Dr. med. Bolesław Kos

PIOTRKOWSKA 56, tel. 32-82
choroby uszu, nosa, gardła i chirurgiczne 1649
przyjmuje do 11 r. i od 4—7 po po

Dr. Jelnicki

Choroby weneryczne, skóry i dróg moczowych
ul. Andrzeja № 7 tel. 1-70.
Przyjmuje: 9—12 i 5—8, pannie 4—5. 1181

Choroby weneryczne skórne i moczopłciowe

Dr. Stanisław Piekarski
PIOTRKOWSKA № 115.
Przyjm.: od 9—10 rano i od 5—8 wiecz., kobiety od 4—5. 1351—r.

Choroby uszu, gardła i nosa
Dr. B. CZAPLICKI
ordynator szpitala Anny-Maryi Piotrkowska 123. Tel. 32-35
Przyjmuje od g. 11—12 rano i od 5—6^{1/2} p. p. w niedziele i święta od 10—11 rano. 3447

Resztki

hurtowo i detalicznie na kostiumy damskie i garnitury męskie, oraz skóry angielskie. Ceny przystępne. Juliusza 16, m. 3, S. Pacuska. 4452

Zagłębie Dąbrowskie SKLEP

Piśmienno-Zabawkowy
natychmiast wypadkowo sprzedamy. Towar do obliczenia niżej ceny kosztu. Oferty nadsyłać sub. „Naprawde złota okazja”. Myszki, Piotrkowska gub. Księgarnia „WARTA”. 141

Dr. H. Salkowski
Piotrkowska 120.

Przyjmuje z chorobami wewnętrznymi (spec. żołądka i kiszek). Codziennie od 10—11 rano i od 4 o 6 po pol. Telef. 23-10. 2532

NAUCZYCIEL

języka rosyjskiego, w szkole Berlitz I. Krasnicki udziela lekcji języka rosyjskiego i przygotowuje do egzaminów z przedmiotów kursu gimnazjalnego. Konstantynowska 45 m. 8, od 10 do 12 rano i od 8 wiecz. 132

Dr. med. Z. GOLL

Choroby skórne i weneryczne
ul. Mikołajewska 13.
Godziny przyjęć: od g. 9—12 i od 4 i pół do 7 i pół wiecz., w niedziele i święta od 9 do 12 i pół. Telefon 23-93.

Dr. W. Dukiewicz

Choroby weneryczne, skórne i dróg moczowych, ch
Ullica Nawrot № 1, róg Piotrkowskiej.
9—12 i 5—8, pannie 4—5.

Dr. H. RUEGER

Nawrot № 1.

Choroby wewnętrzne. Od godz 4—6 po pol. 2335

Masażysta Hydropata

w domach wykonywa masaż i wszelkie zabiegi wodo-lecznicze. Polecam się łaskawej pamięci W. W. P. P. Doktorów S. Koziołki, Targowa 54 m, 8 przy Wodnym Rynku. 110

POSZUKUJĘ

spólnika polaka

z kapitałem od 5,000 rubli do otwarcia poważnego interesu. Wiadomość w Biurze dzienników W. Gajewskiego, Piotrkowska № 83; od 7 do 8 wieczór. 20

Udzielam korepetycyi

przysposobiam do szkół rządowych i prywatnych. Niezależnym ustępstwo, Piotrkowska 132 m. 9. 128

Przejazd № 8.

(stary) Telef. 17-14

Dr. FRANCISZEK

KOZIOŁKIEWICZ

mieszka obecnie Przejazd № 8. front, I-e piętro.
Przyjmuje od 9^{1/2}—12 i od 6—8 w.

Dr. med. P. LANGBARD

były asystent kliniki berlińskiej
Zawadzka 10. Telef. 33-88.

Specjalista chorób wenerycznych, przyjmuje od 8—1 i od 5—8 wiecz. Dla pań od 4—5, osobna poczekalnia. Leczenie rzeżączki i syphilisu najnowszymi środkami. Szybkie i skuteczne leczenie chronicznych stanów

Dr. S. SZNITTKIND

Średnia 3.

Specjalista chorób skórnych, wenerycznych, (stosuje 606), kosmetyki lekarskiej (włosy, twarz, etc). Rano od 8 i pół—11 i pół i od 4 i pół—8 i pół. 12

2 POKOJE

z kuchnią

na 3 piętrze do wynajęcia zaraz
Promenada 41

Blizszych szczegółów adziela Administracja „Rozwoju”.

Doberman Pinczer

dobrej rasy bardzo czujny jest do sprzedania. Ul. Pańska 74. 104

JUROKSIL

BEZ CHLORKU,
BEZ SODY,
BEZ MYDŁA
SAM PIERZE BIELIZNE.
Paczka 20 kop.

Wyłączna reprezentacja na Królestwo Polskie: Leon Bernhard i Syn w Warszawie. 4324

Dr. Wacław Bernard

choroby weneryczne, dróg moczowych i skóry. Spacerowa 40 przy Andrzeja (9—1 i 5—8.

Dr. Leon Wacław

Olszewski

Choroby wewnętrzne, żołądka i kiszek. Ewangelicka 5, przyjmuje do 10 r. i od 4—6 po pol. 3059

Dr. med. W. KOTZIN

powrócił.

UL. PIOTRKOWSKA 71

Choroby serca i płuc,
Przyjmuje od godz. 10—11 rano i od 4—6 po pol. 2597

3 POKOJE

z kuchnią na 1-em piętrze do wynajęcia od 1-go marca r. b. Promenada 41. 56

Dr. med. K. Lipiński

Choroby wewnętrzne i dziecięce. Zgierska 54.

Przyjmuje: od 9-ej do 12 rano, i od 3—7 po pol., w niedziele, od 11-ej do 1-ej. 6

Na **Karnawał**

Koszule frakowe—wyr. własny. **OLNIERZE. — MANKIETY. KRAWATY** (najnowsze desenie).

BIELIZNA TRYKOTOWA

— wełniana i półwełniana. — **SKARPETKI REKAWICZKI**

CHUSTKI JEDWABNE

BLUZKI WIĄZANE

SERDAKI, SWYTRY,

SZALE, TOREBKI,

WACHLARZE, ZABOTY,

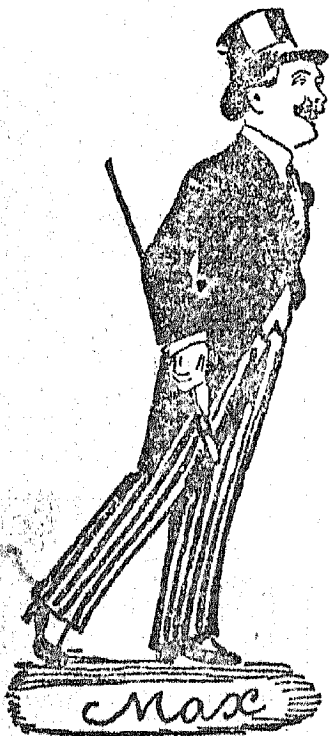
Lalki, Zabawki.

Polski wyrób ludowy.

PARASOLE — KALOSZE
poleca najtaniej

M. Kołodziejcki
Andrzeja 3.

CASINO

CASINO

Dziś! Demonstracja najnowszego arcydzieła Braci Pathe:

205

WALKA O BYT.

Wielki dramat w 8-ciu częściach, słownie kolorowany. Wykonawcy: najlepsi artyści Comedie Française z p. ROBIN i p. ALEKSANDREM w głównej roli. NALEPIEJ ZGRANY „SEXTET” MUZYCZNY.

Z powodu kolosalnego powodzenia jeszcze tylko 3 dni

Oprócz tego, nowość dla zwolenników „TANGO”: „Tango-mania czyli Lekcyo Tango” arcyzabawne sceny komedyczne z tancerzami „TANGO”

N. B. „TANGO-MANIA” demonstrowana jest przy akompaniamencie najnowszej Tango muzyki.

Ceny zwyczajne.

Po raz pierwszy w Łodzi!

Ceny zwyczajne.

ODEON

Ceny
zwyczajne

ODEON

„WALKA ZA OGIEN”

Dramat w 5 wielkich aktach w wykonaniu amerykańskich artystów.

„ODWAŻNI”
Komedia.

„Rubuś malarzem”
Arcyzabawna komedia.

Nad program: „HUMOR KOBIETY” Amerykański dramat w 3-ich częściach.

LUONA

Nieodwołalnie tylko jeszcze dziś, jutro i w poniedziałek demonstrowane będzie niebywałe dotychczas arcydzieło kinematograficzne

ATLANTYK

podług znanej powieści **Gerharda Hauptmana.**

Początek przedstawień. Dziś: o 4, 6, 8 i 10 godzinie wieczorem.
Pierwsze przedstawienie po cenach zwyczajnych.

Jutro: o 2, 4, 6, 8 i 10-ej godzinie wieczorem.
Pierwsze i drugie przedstawienie po cenach zwyczajnych.

Skład wędlin J. KIJAKA

Widzewska nr. 127, tel. 27-02.
Filia: Piotrkowska 71, tel. 30-17.

Przy filii salon dla śniadań i kolacji.

UWAGA: Prócz tych sklepów żadnych innych nie posiadamy.

Teatr „Miniature” (dawniej Urania).

Restauracja i bufet otwarte do godz. 2-ej w nocy. Wydaje po cenach barowych jedzenie, napoje i zakąski. Od dnia 15 b. m. codziennie koncert orkiestry smyczkowej. Kuchnia pod osobistym dozorem.

Z poważaniem
A. TASZYCKI.

D. Mittelstaedt

Mikołajewska 67.

Przym.: od 8—9 i pół rano i 5—6 pól po pół, w niedzielę i święta: tylko rano od 8—10.

116 AGENT-INKASENT.
chrześcijanin, władający niemieckim, z kaucją do 1,000 rubli, ustosunkowany w Łodzi, na dobrych warunkach potrzebny do sprzedaży maki. Widzewska 78 od godz. 9 do 11 r. Sł. Stawicki.

Pierwsza Szkoła Rękodzielnicza dla kobiet A. Krowickiej i L. Jasińskiej

w Łodzi, ul. Karola nr. 16, 4307

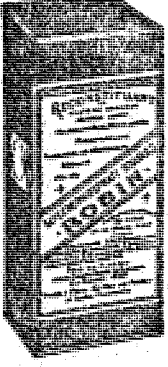
z najobszerniejszym programem wszystkich robót kobiecych i rzemiosł; nagrodzona wielkim złotym medalem. Szkoła wydaje świadectwa poświadczające przez władzę. Zapis codziennie.

Stróż,

który zawiadomi mnie o mieszkaniu do wynajęcia w śródmieściu od zaraz składającego się z dwóch pokoi, otrzyma nagrody od 3 do 5 rubli. Adres: Zuchowicz, ulica Cegielniana № 57, stróż wskaże.

GLYCEROPHOSPHATE ROBIN

Glycerofosfat Ziarnisty ROBIN'A

Glycerofosfat wapnia i sody
STOSOWANY W SZPITALACH PARYSKICH
Wzmocniający system narwowy.

Wskazany przeciw krzywicy, słabości kości w okresie rosnienia u dzieci, podczas ciąży i ciąży, i przeciwko neurastenii, przeciętnemu umysłowemu i t. p.

Przyjemny w smaku zazywa się w małej ilości mleka lub wody.

Dla dotkniętych cukrową chorobą wyrabia się w formie pastylek.

Wystrzegaj się bezwartościowych naśladowców.

Sprzedawca w aptekach i w większych składach aptecznych.

Sklep i pokój
do wynajęcia od 1 stycznia b. r. ul. Główna nr. 5 (przy rogu Piotrkowskiej). Odpowiedni na sklep kolonialny, magazyn mód, sklep krawiecki lub piwiarnię. Wiadomość na miejscu. 154

Dr. Zofja Garlicka
powróciła
ul. Krótka 6a. 142

Wypożyczalnia
książek polskich
przy księgarni Stanisława Olezka Przejazd 48 zaopatrzoną została w **najwybitniejsze nowości** prenumerata pism po cenach redakcyjnych. 197

Fason „TANGO“ poleca dyplomowana Pracownia Gorsetów

Anny Laferskiej
Łódź
ul. Konstantynowska nr. 10 egz. od 1882 r. Telefon 34-75. 138

Odciski
brodawki, zgrubiałą skórę usuwa najskuteczniej znane i nagrodzone Wielkim Złotym Medalem w Paryżu **ARAGO** ST. GÓRSKIEGO w Warszawie Leszno № 12. Cena 55 i 60 kop. Żądać wszędzie. Wystrzegać się naśladowców. Zwracać uwagę na markę Gładystor. 1827

Fabryka kwiatów sztucznych
Elżbiety Kieffer
Warszawa Długa № 46
poleca kwiaty balowe, do kapeluszy i ozdoby do głowy. Nagrodzona na wystawie „Królestwo Mody“ złotym małym medalem. 4201

KAZIMIERA
Jarocińska
121 PIOTRKOWSKA 121
Poleca w dobrym gatunku i po cenach niskich **serdaki, halki, bieliznę trykotową ciepłą, rękawiczki, pończochy, skarpetki**

Gietry,
Koszule białe,
Wielki wybór krawatów.
Hafty, gipiury, Walansjony, Wstążki. 0929

Guziki ręcznej roboty,
Chustki orenburskie.

Watolina, wata.

Młody energiczny
i uzdolniony biuralista z **ładnym charakterem pisma, obecnym z rachunkowością handlową**, przyszkolony zaraz odpowiedniego zajęcia na stałe lub na godziny. Wymagania bardzo skromne. Oferty w adm. „Rozwoju“ sub. „Pracownicy“.

MASZyny DO SZycIA
KOMPANJI SINGER

MASZyny RĘCZNE OD 20 R.
MASZyny NOŻNE OD 50 R.

WYPŁATA RATAMI od 1 RUB. TY

Nasze Magazyny w Łodzi:
Dzielnia 38, Piotrkowska 86 i 278, Zgierzka 9, Konstantynowska 33, Główna 83, Rygowska 59 i Średnia 3. 4111

Dyplom Akademii Naukowo-Kosmetycznej w Paryżu,
Gabinet Leczniczo-Kosmetyczny

Usuwanie brodawek, wągrów, piegów e. t. c. Wszelkie zabiegi upiększające aparatami elektrycznymi najnowszego systemu. Specjalność, regeneracja trwała i rekoloryzacja siwych włosów bez użycia farby.

Doktorowa Frydowa Cegielińska № 4, Tel. 8-42.
Tel. 8-42. od 11 do 2 i od 4 do 7-ej. Tel. 8-42.
TYLKO DLA PAŃ. 4163

Wyższa szkoła kroju i szycia
„Józefiny“

Nagrodzona na wystawie pracy kobiet w Warszawie—złotym medalem w Belgii—srebrnym i dyplomami uznania.

Łódź, Piotrkowska № 34.

Kursy wyższe i niższe. Metoda kroju podług systemu francuskiego i angielskiego. Gruntowna nauka pasowania, mierzenia i upinania. Dla początkujących przygotowawczy kurs szycia. Przy szkole duża pracownia sukien, gdzie uczennice nabierają wprawy i gustu. Po złożeniu egzaminu w Cechu uczenice otrzymują patenty cechowe lub świadectwa prywatne. Kursy wieczorowe dla pracujących pod osobistym kierunkiem właścicielki. 3458

Na miejscu duży wybór manekinów.

BIURO TEATRALNE **L. MOROZOWICZA**
Nowy Świat № 26. WARSZAWA. Telefon № 170-21.

Na karnawał. Najnowsze kuplety, monologi, dialogi na zadany temat piszę na zamówienie, nuty do wszystkich kupletów i śpiewów dostarczam. Załatwiam wszelkie sprawy dotyczące Teatru, Cenzury artystów, Wynajmuję sztuki teatralne cenzurowane z rolami — peruki. Urządzam koncerty.

Przyjmuję osobiście udział w koncertach.
Przysposabiam na scenę i estradę. Udzielam adresów artystów za nadesłaniem 14 kop. markami. 117

MAGAZYN KAPELUSZY DAMSKICH
i GALANTERYI
Florentyny Chlebowskiej
ul. Zielona № 33, (Zielony Rynek)

ma zaszczyt polecić Szanownej swojej Klienteli duży wybór galanterii damskiej i męskiej po cenach bardzo zniżonych. Poleca również kapelusze damskie tanie i gustownie, także żałobne kapelusze na składzie. 3833

Hurtowy skład
Nafty, śledzi, soli, towarów kolonialnych i masła
M. Kurnatowski
ul. Wólczańska nr. 149, tel. 22-07. 72

Ogłoszenie.

Zarząd Głównego Składu Monopolowego

niniejszem podaje do wiadomości, że w kantorze tegoż składu (Zagajnikowa № 2) odbędzie się 13/26 stycznia r. b. o godzinie 12-iej w południe sprzedaż z licytacji próżnych szklanych butelek (zdefiguryowanych), odpowiednich do nalewania słodkich wódek, win, octu i t. p.

Przetarg odbędzie się 16/29 stycznia.
Kaucya żądana w kwocie 15 rb. 148

Polski Hurtowy Skład Mąki
poleca dla pp. sklepowych wszelkie gatunki rosyjskich i polskich firm, po bardzo przystępnej cenie

W. ŚLIWERSKI i S. STAWICKI
Staro-Zarzewska № 62
wejście z ulicy Grabowej w podwórzu. 118

HELENÓW.
W niedzielę, 18 stycznia 1914 roku
KONCERT NA LODZIE I NA SALI
Wyborna ślizgawka
Wieczorem ogień sztuczny i fajerwerki.
Wejście 25 kop., dzieci 15 kop. Początek koncertu o godzinie 3-iej po południu — **Codziennie ślizgawka.** Wejście w dni powszednie 15 kop. i 10 kop. 195

Skład win 1833
M. D. OKOJEW
Dzielnia № 11
Zdrowie jest bogactwem i szczęściem!!!
Kto cierpi na żołądek, głowę i ogólne niedomaganie ten powinien pić **Wino żołądkowe № 7**, zatwierdzone przez rząd za Nr. 3478. Wino żołądkowe, zastawane w Ekaterynburskim pułkowym lazarecie przy chorobach żołądka, wykazało znakomite rezultaty, co stwierdził świadectwo, wydane przez starszego lekarza szpitala Czerwonego Krzyża, gdzie wino było z powodzeniem stosowane. Wina żołądkowe № 7 w żadnych innych składach nie ma jak tylko w składzie win M. D. OKOJEW, Dzielnia № 11. OLWA do lampek 20 kop. funt. KNOTKI bezpłatnie.

SZKOŁA PRZYGOTOWAWCZA 149
Jadwigi Zawadzkiej
Spacerowa № 17 (dom Akcyjnego Towarzystwa K. Scheiblera), przyjmuje zapisy na II-gie półrocze, codziennie od 10-iej do 1-iej i od 6-6-iej. Zadaniem szkoły—systematyczne rozwijanie dzieci i gruntowne przygotowanie ich do średnich zakładów naukowych. Ze względów higienicznych i wychowawczych ilość dzieci ograniczona. Lekcje 12 stycznia. Przy **Zakład freblowski.**

Koszule męskie i damskie.

WŁ. JANISZEWSKA

Przejazd № 16 (naprzeciw placu „Cyklistów”).

GALANTERYJA

DAMSKA i MĘSKA.

Sklep zaopatrzone w różne przedmioty galanteryjne.

GUSTOWNE BLUZKI
z własnej pracowni.

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić W. P. iż dnia 10-go b. m.

OTWIERAM SZKOŁĘ ARTYSTYCZNO - RZEMIESLNICZĄ
W ŁODZI PRZY ULICY DŁUGIEJ № 95.

W zakres robót wchodzi: Haft biały, kolorowy, wstążeczkowy, haft na gazio i t. p. Wszelkie roboty ręczne stylowe i fantazyjne, słojd w najszerzym zakresie, guzikarstwo, rysunki, modelowanie z gliny, introligatorstwo galanteryjne — wycinanki, sztuka stosowana: wypalanie na drzewie i aksamicie. Wytlaczanie na metalu (metaloplastyka) snycerstwo. Całkowite kursa dla nauczycielek robót i słojda, po ukończeniu których uczennice otrzymują patenty. Każdy dzień może również być studyowany osobno. Zapisy przyjmuje się codziennie oprócz niedziel i świąt od godziny 12 do 5.

3545

HELENA WĘŻYKÓWNA.

KURSY HANDLOWE POD KIERUNKIEM
Stanisława Lipińskiego

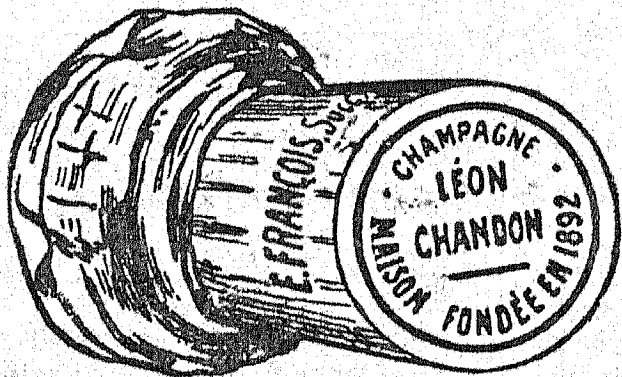
Piotrkowska № 157 telefonu 8-58.

W dniu 16 stycznia 1914 roku rozpoczyna się trwający do 15 maja 1914 roku kurs następujących przedmiotów.

- 1) buchalteria i arytmetyka handlowa (poniedziałki, środy i piątki od 8⁰⁰ do 10⁰⁰ wiecz.) opłata za cały kurs Rb. 40.—
- 2) korespondencya w językach polskim, rosyjskim i niemieckim (wtorki i czwartki od 8⁰⁰ do 9⁰⁰ wiecz.) opłata Rb. 12.50.
- 3) Język niemiecki (poniedziałki, środy i piątki od 7⁰⁰ do 8⁰⁰ wiecz.) opłata Rb. 20.—
- 4) Kaligrafia (wtorki i czwartki od 6⁰⁰ do 7⁰⁰ wiecz.) opłata Rb. 6.— za kurs dwumies.
- 5) Pisanie na maszynie, opłata Rb. 6.75, oraz Rb. 1.— mies. za korzystanie z maszyny.

Zapisy przyjmuje kancelarya kursów codziennie, prócz sobót i niedziel od 7-ej do 9-ej wieczór, 4223

Dystrylarnia parowa. Reprezentant F. JANKOWSKI, Warszawa, Marszałkowska 102.

360

Zjednoczone fabryki
Wyrobów Ogniotrwałych
dawniej **C. KULMIZ**

Towarzystwo z ograniczoną poręką.

Główna fabryka: Saarau pod Wrocławiem, założona w r. 1850
Oddziały fabryk: Mark-Redwitz w Bawarii i Halbstadt (Czechy).

Wyroby na wielokrotnych wystawach promiowane.

Ogniotrwałe wyroby wszelkiego rodzaju;
Cegły szamotowe i Kinasowe;
Cegły odporne na działanie kwasów;
Płyty i Murki.

Roczna reprodukcya około 120 milionów kgr. formowanych przedmiotów.—Robotników obecnie około 1500.

Reprezentant na Łódź i okolice:

B. Łoziński, Łódź—Pasaz Szulca № 3,
Telefon 547. 129

Przeciw kokułuszowi, przy kaszlu, nstmie, emfizemie, katarach krtań, oskrzeli i chorobach płuc, wzbudza apetyt. Uspokaja nerwy, „Kosulin” aptekarza J. Saskiego, w Brześciu Lit. Pozwolenie Rady Medycznej za № 847. Grand Prix w Hadze. — Cena flakonu 1 rb. Ządać wszędzie. — W Łodzi u Spiessa 1369—1

Dr. Wilhelm Fischer

Ordynator szpitala Czerwonego Krzyża w Łodzi b. ordynator klinik Warszawskiego uniwersyt. Przyjmuje chorych wenerycznych, mozoptylozowych i ekórnych od 10—12 rano i od 6—8 po poł. Niedziele i święta 11—1 po poł. Osobne poczekalnie ul. Zielona nr. 3. 136

Dom drewniany

o 10-ciu mieszkańach do sprzedania bardzo tanio. Wiadomość na miejscu Gieźzów gm. Wiskitno szosa 4 wiorsty od Rzgowa lub w Łodzi Nowe-Chojny Trębacka 5 Maciaszczyk. 134

Drożyzna mięsadaje się obecnie wszystkim we znaki. Unika jej każda gospodyni, używają rosół, potrzebny do zup, sosów, jarzyn, raguó i t. p., z buljonu **MAGGI**ego w kostkach.

Jedna kostka za 3 kop. daje kwatorkę alnego rosolu.

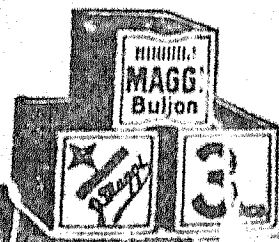
Ządajcie wyraźnie buljonu

MAGGIego w kostkach

z marką ochronną

„krzyż gwiazda”.

Waządzie do nabycia.

483

Specjalista **Widzowski** lekarzy specjalistów
dla przychodzących Główna 51 (róg Widzowski tel. 33-37).

Dr. Kerschner choroby dziecięce 11 i pół do 1. Dr. Wotyński — uszu, gardła i nosa od 12 do 1. Dr. Fried — wewnątrz od 6 do 7 i pół. Dr. Fokchański — chirurgiczne od 11 do 12 i pół. Dr. Frydo — kobiece i akuszer od 12 do 1. Dr. Trautenberg — weneryczne i skórne od 11 i pół do 12 i pół i od 5 i pół do 6 i pół. Dr. Goldstein-Poljak okulista od 6 i pół do 7 i pół.

Analiza, szczepienie ospy, badanie mamek.

Porada 50 k.**BAR RIVIERA**

PIOTRKOWSKA № 62.

Telefon 31-85

Poleca śniadania po 25 kop. Smaczne obiady z 5-ciu dań po 50 kop. Kolacje a la carte od godziny 7-ej do 1 i pół w nocy.

Różne trunki krajowe i zagraniczne.

W niedziele i czwartki FLAKI.

146

Z poważaniem **Michał Kopeć.****Zakład Tapicersko-Stolarski St. KORCZAKA.**z d. 1 stycznia 1914 r. został przeniesiony na ul. PIOTRKOWSKĄ № 101 w podwórzu poleca duży wybór gotowych mebli: Łóżka, materace szafy, bielizniarki, umywalnie, trema, biurka, kredensy, stoły, krzesła dębowe, otomany, leżanki, garnitury salonowe, fotele pojedyncze. Robota solidna, bo tylko własnego wyrobu. 256
Ceny najniższe, i stałe!**Kreślenia i Rysunków** w zastoso-
Rzemiosła i Przemysłu. wan ta donauczyć się można na kur-
sach W. Piaskowskiego, **Targowa 71,** (Wodny Rynek)**Dom Agenturowo-Handlowy****Edmund Bogdański, Łódź**

ul. Dzielna № 30, Telefonu № 1126.

ODDZIAŁ W BĘDZINIE, ul. Sławiańska Nr. 40.

Hurtowe Składy: towarów kolonialnych, cukierniczych, konserw rybnych i warzywnych, serów, grzybów, powideł i t. p.

Pierniki Kaliskie

5891

K. Mystkowskiego.